Ročník XVI, 3/2016

Hrádecké noviny

Gródeckie nowości

...rozdělen zdmi, spojen srdci...

Bezpečnostní prvek pro chodce str. 6

Základní škola prokoukla str.8

Nový plot na hřbitově str.21

Slovo starosty

Vážení spoluobčané, chtěl bych vám na stránkách našeho zpravodaje postupně představit naše priority, na kterých se zastupitelstvo shodlo při tvorbě strategického plánu. Jednou z nejdůležitějších je stav místních komunikací. Stalo se již takovou tradicí, že v rozpočtu obce na položce výdaje na opravy místních komunikací máme schválenou částku, která každoročně převyšuje 2 miliony Kč.

Díky těmto prioritám se Hrádek postupně mění a vylepšuje svou dopravní dostupnost. Je to však běh na dlouhou trať. Nelze uspokojit všechny žadatele v jednom nebo dvou letech. Proto jich bude zapotřebí ještě několik, abychom mohli říct, že máme problém vyřešen. Navíc, všechny povrchy mají danou životnost a s tím je třeba počítat i v dlouhodobých plánech obce.

Na stranách 4 a 5 prezentujeme fotogalerii ulic, které byly „okobercovány" v uplynulých čtyřech letech. Fotogalerie neobsahuje stavby a opravy chodníků, nově vybudované odstavné plochy nebo komunikace v sousedním katastru, na jejichž opravách se obec Hrádek spolupodílela nemalou částkou. Mám na mysli cestu směrem k osadě Podolovice. Komunikace je používaná občany Hrádku, kteří bydlí v její bezprostřední blízkosti, ale i těmi, kteří se potřebují dostat zkratkou do Milíkova.

Dáváme přednost kompletní pokládce živice před lepením děr ve stylu 50 odstínů šedi, a to vzhledem k tomu, že stav většiny opravovaných úseků to vyžaduje. Například povrch komunikace v Polyniskách byl opravován po třiceti letech, což je velmi daleko po životnosti.

Na úřad často přicházejí občané vyjednávat, když zaznamenají, že vedlejší ulice je již opravena a ta jejich ještě ne. Často se diskuze rozvine ve velké vyjednávání. V této souvislosti bychom chtěli ubezpečit všechny, že se na ně dostane, ale postupně. Přednost mají komunikace, které jsou v objektivně nejhorším stavu.

Místní cesty a cestičky spojují obyvatele se světem. Jejich perfektní stav je dobrou vizitkou obce.

Mám radost, že již je kompletně opravena uliční síť v částech obce Gabryše, Polyniska, Lyngi, Dědina, Bařiny a Pod Vilou. Jen málo nám toho chybí na Záplotí. Naopak, v nejbližší budoucnosti je třeba opravit cestu Do Rykaly, dvě ulice v osadě Rovně, komunikaci pod kostelem a pak celou oblast za řekou Olzou, tj. Chodury, Samce, U Pily a Martynky. V místech intenzivní výstavby rodinných domů počítáme nejprve s vylepšením povrchu asfaltovým postřikem s vyrovnávkou. Až později s novou živičnou vrstvou. Nejproblematičtěji se jeví oprava cesty na Grúň. Celá její spodní část není v majetku obce a navíc leží na nerozparcelovaných lesních pozemcích.

Rád bych zdůraznil, že plán oprav místních komunikací by se nedařilo tak úspěšně plnit, nebýt několika příhodných podmínek.

1. Postupně získáváme pozemky pod místními komunikacemi od jejích vlastníků darem, případně směnou, pokud se na ní dohodnou všechny strany. Zásadně je nenakupujeme. Platí to bez výjimky. Kromě několika málo lokalit se tato politika obecního zastupitelstva osvědčila. Příslib opravené cesty motivuje vlastníky k darování a na druhé straně obec zavazuje ke splnění dohody.

2. Každoročně sdružujeme objem zakázek se sousedními obcemi a děláme společná výběrová řízení. Díky tomu dosahujeme na velmi dobré ceny. Ceny, které byly v minulosti nepředstavitelné. Je však třeba také uvést, že některé složky živice na trhu zlevnily.

Závěrem nám všem přeji, aby opravené cesty dobře sloužily. Aby vzdorovaly rychlému opotřebení. A aby nás všechny efektivně spojovaly a přispívaly k pohodě a dobré náladě v naší hrádecké pospolitosti.

Robert Borski
starosta obce

Z redakce

Milí čtenáři, vítám Vás v nové chladnější části roku u říjnové vydání našeho hrádeckého „plotkoře".

Spolupráce – to je téma tohoto a nejen tohoto vydání. Žádná komunita by bez ní nedokázala fungovat, snad na bázi „tiché domácnosti". Odráží se totiž v každé životní situaci, dokonce v téměř každé fotografii a článku v tomto časopise.

V posledních letech se stala fenoménem spolupráce s obcemi za státními hranicemi, tzv. přeshraniční spolupráce. Jedná se o nalezení partnera, v tomto případě obce, za hranicí naší republiky a vytvoření vzájemné součinnosti v nejrůznějších oblastech běžného života. První takováto partnerství vznikala v České republice už na počátku 90. let. Vývoj pokročil a v současnosti má téměř každá z obcí Jablunkovska minimálně 1 partnerskou obec za hranicí svého státu. Nejčastěji jde o obce z Polska a Slovenska, avšak např. sousední Bystřice nalezla spřátelenou obec až v Maďarsku. Evropská unie tento druh spolupráce finančně podporuje – obyvatelé partnerských obcí se díky organizovaným aktivitám vzájemně poznávají, řeší společné problémy a využívají možné příležitosti k růstu a zlepšování podmínek života svých obyvatel. Hrádek našel svého partnera ve Slezském vojvodství – Skoczów (Polsko) a nově také v Žilinském kraji, na tzv. Trojmezí – Čierne (Slovensko). Tuto obec Vám krátce představíme na následujících stranách. V minulosti Hrádek s nabídkou spolupráce oslovila také slovenská Radoľa. Přestože je dnes intenzita vzájemných vztahů mezi vedeními obcí na slabé úrovni, vazby mezi místními a tamějšími seniory stále přetrvávají.

Ptáte se na konkrétní přínosy této mezinárodní spolupráce? Zavzpomínejme na 1. projekt z roku 2010 s názvem „Sport pro activ". Cílem bylo podpořit zdravý životní styl prostřednictvím chůze s holemi. Hrádkem byly vytyčeny a upraveny 2 trasy nordic walking různé náročnosti, zahrnující nejkrásnější kouty naší obce. Trasy jsou dodnes udržovány a využívány k denním procházkám. Turisté, ale i místní, se v rámci jednotlivých okruhů dozvídají či si oživují fakta z historie obce, seznamují se s legendou o loupeživém Belkovi, zajímavostmi o přírodě Hrádku apod., díky instalovaným infotabulím. V rámci 2. navazujícího projektu „Čas pro sport" jsme společně organizovali další sportovní akce pro veřejnost. Podpořeny byly i Běh Hrádkem, premiéru tehdy měla Spartakiáda spolků, která se díky své oblíbenosti konala letos už po 3. V rámci posledního zrealizovaného projektu „Stezkou tradičního řemesla" byla vydána publikace Historie řemeslné výroby, která je zdarma k dispozici na Obecním úřadě a v Turistickém informačním centru. Praktické výstupy projektových partnerství doprovázejí to „ono" očima neviditelné - lidské vazby – pomyslné nositele vzájemného porozumění, pochopení různících se specifik, tradic a to je ta, troufám si říci, že mnohem důležitější přidaná hodnota opravdové „nehrané" spolupráce. Navíc, jak říká jedno goralské přísloví: Błogosławjune rynce, kaj jich je vjyncej.

Martina Škanderová
redaktorka

HRÁDECKÉ NOVINY – periodický tisk územního samosprávného celku, obce Hrádek (IČ 00535958, www.obechradek.cz). Adresa vydavatele: Obecní úřad Hrádek, Hrádek 352, 739 97 Hrádek. Vychází čtvrtletně pod ev. č.: MK ČR E 12341 v nákladu 800 ks. Tisk a prepress: A8REKLAMA kreativ, s. r. o., Bystřice 1261, 739 95 Bystřice. Uzávěrka redakčních materiálů pro speciální předvánoční číslo je 25. listopadu 2016. Odpovědný redaktor (a příjemce inzerce): Martina Škanderová, tel.: 601 383 111, 605 051 867, e-mail: zpravodaj@obechradek.cz. Speciální předvánoční číslo vyjde v prosinci 2016. Foto na titulní straně: Bogdan Kaleta

440. výročí existence Hrádku

K této příležitosti vyjde kniha o minulosti a současnosti naší krásné obce.

Kniha o Hrádku, jejíž vydání jsme avizovali již před dvěma lety, spatří světlo světa v polovině příštího roku. Bude to velmi symbolické datum. V roce 1557 byl Hrádek poprvé zmiňován v urbáři. Viz obrázek ze strany 99, kde je poprvé zhmotněn název obce – Grudek (přefoceno z originálu, který je uložen v polském Cieszynie).

Obec na vydání knihy získala dotaci z Fondu mikroprojektů, v rámci projektu „Propagace kulturního dědictví společného pohraničí", který bude realizován s městem Skoczówem. Z tohoto důvodu bude dvojjazyčná, reprezentativní knížka pro všechny hrádecké domácnosti distribuována zdarma.

V této souvislosti bych chtěl vřele poděkovat za všechny materiály, zejména fotografie, které nám lidé poskytli. Fotek již máme na čtyři knihy, určitě se tam všechny nevměstnají. Přesto bychom byli rádi, kdyby se ještě na poslední chvíli objevil zajímavý materiál. Chtěli bychom vás znovu oslovit a požádat o spolupráci při doplňování obrázků pro první monografii o Hrádku.

RB

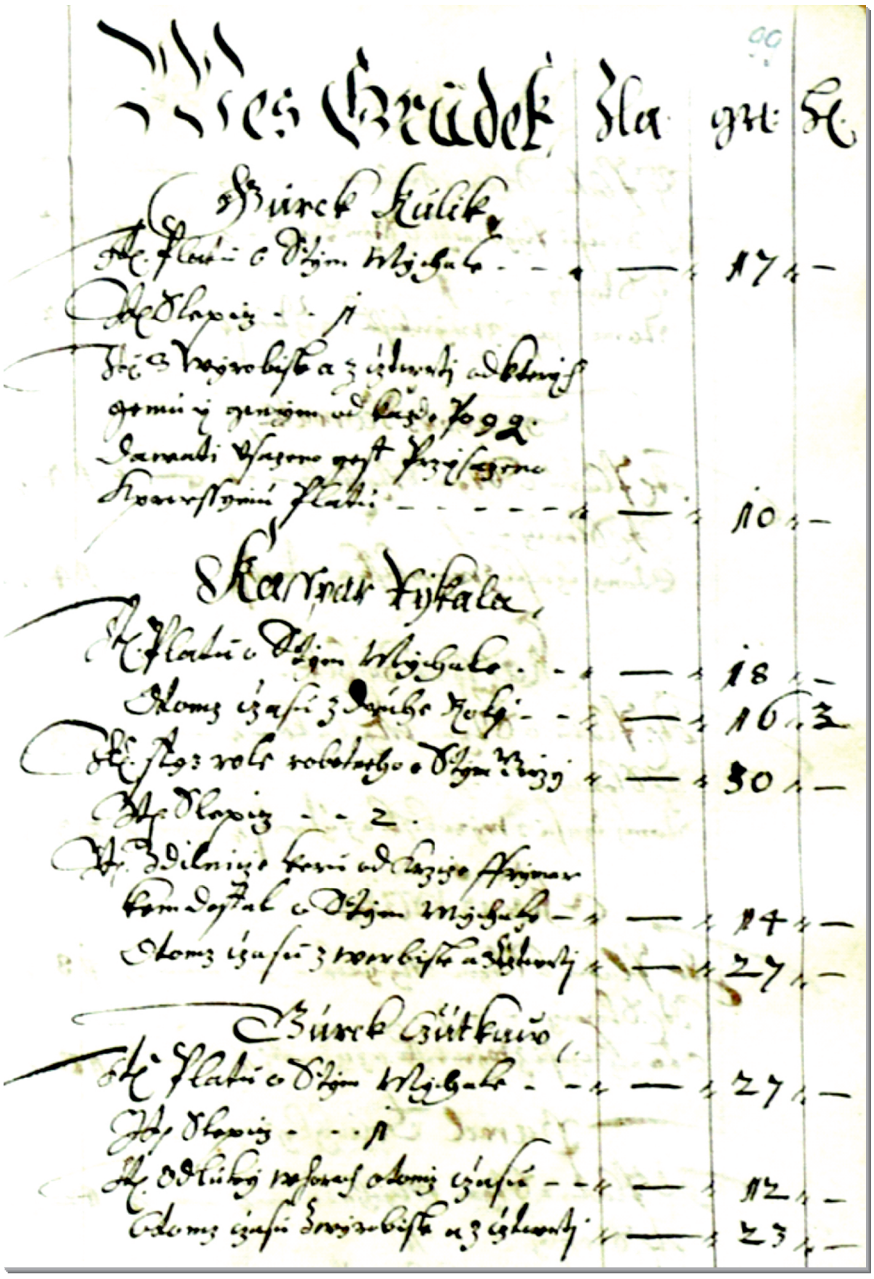

Teplé bundy z věšáků rychle mizely

Centrum plné teplého oblečení pro děti

Na počátku října uspořádaly paní učitelky z České mateřinky, ve spolupráci s maminkami dobrovolnicemi, bazárek podzimního a zimního oblečení pro děti do 10 let. První den mohli zájemci do Centra oblečení, ze kterých už děti vyrostly, nosit a hned druhý jim vybrat „nové", lépe padnoucí. Nejvíce prázdných věšáků zůstalo po teplých bundách, které už možná v těchto chladnějších dnech přinášejí majitelům užitek.

Výtěžek z prodaných věcí putuje na dobrou věc - nákup didaktických her a pomůcek dětem do školky. Proto i jménem dětí děkujeme všem ochotným rukám, které nabídly pomoc při organizaci i všem návštěvníkům za podporu celé akce.

MaŠ

Fotogalerie opravených ulic - příloha k úvodníku starosty

U hřiště

K Maroszovi

Ke Kolářovi

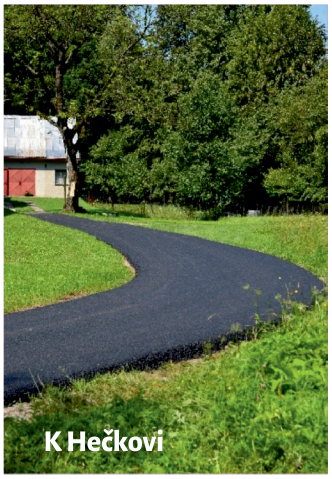
K Hečkovi

Ke Strokovi

Polyniska

Ke Kvíčerům

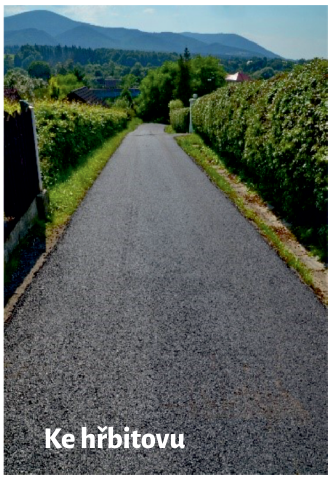
Ke hřbitovu

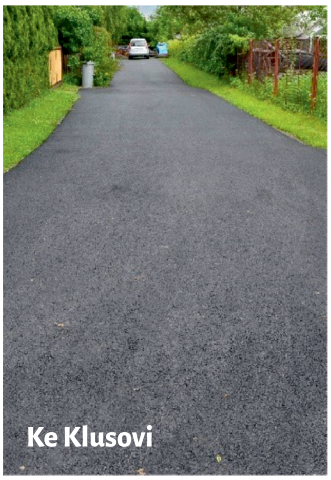
Ke Klusovi

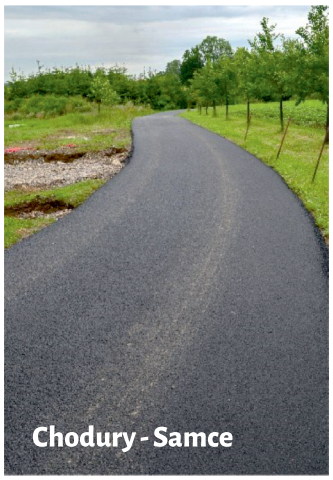
Chodury - Samce

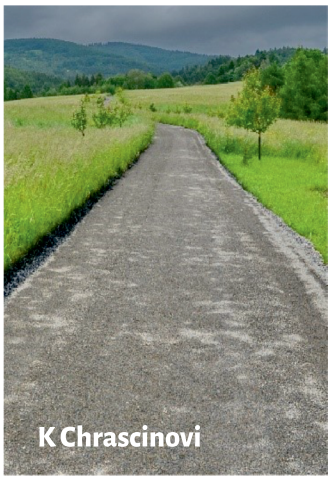
K Chrascinovi

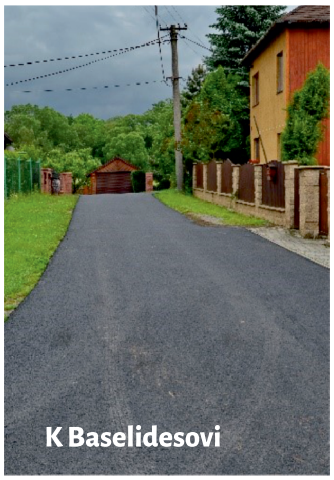
K Baselidesovi

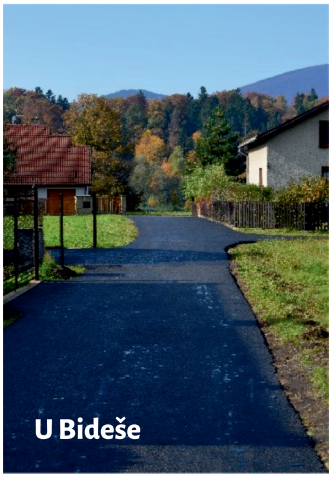
U Bideše

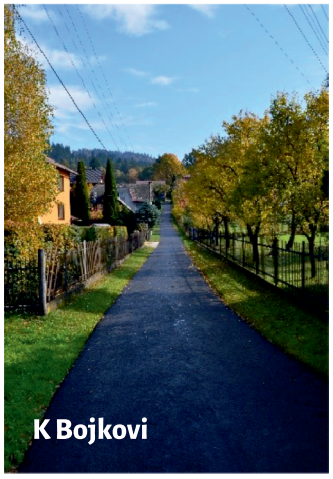
K Bojkovi

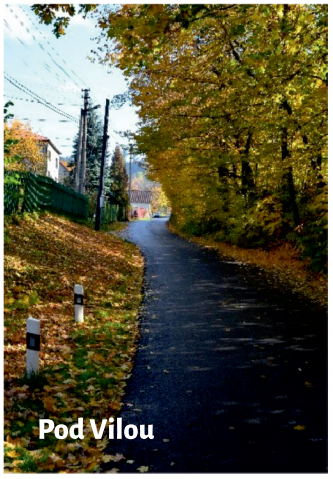
Pod Vilou

Do Rykaly

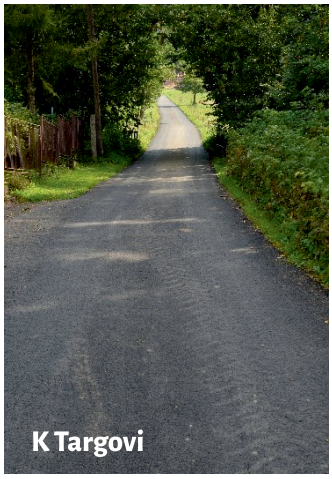
K Targovi

K Polokovi

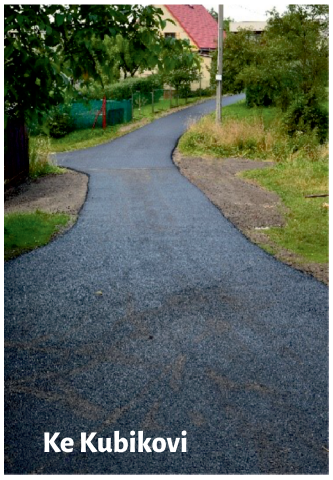
Ke Kubikovi

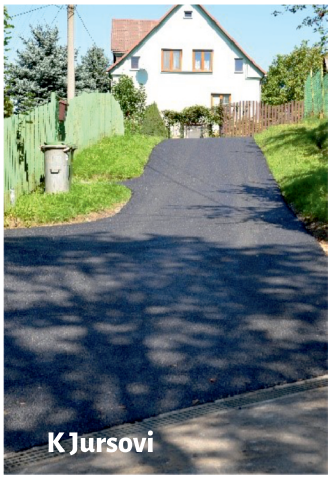
K Jursovi

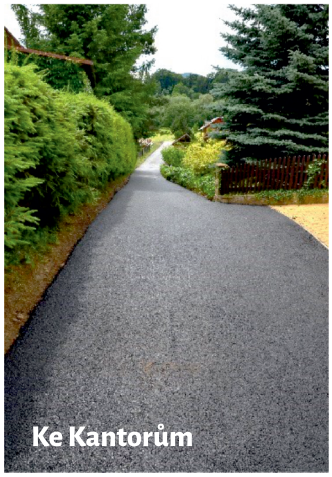
Ke Kantorům

Pod lesem

Do Chalupňoků

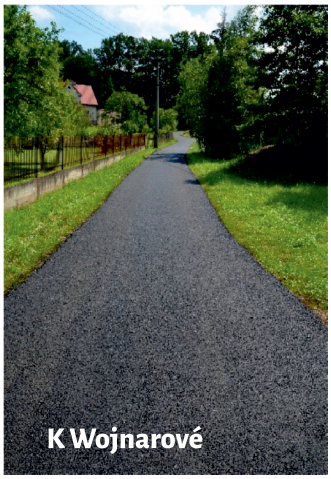
K Wojnarové

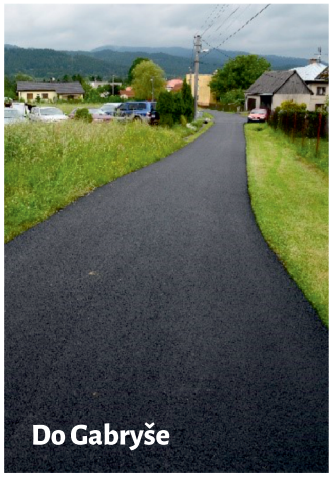
Do Gabryše

Ke skále

Pod Vilou

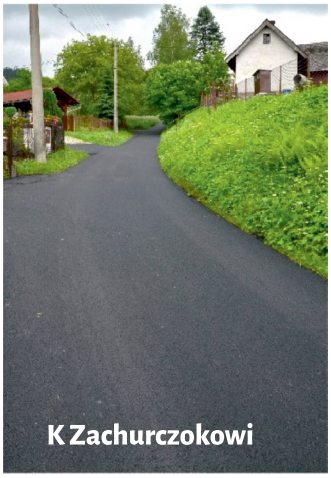
K Zachurczokowi

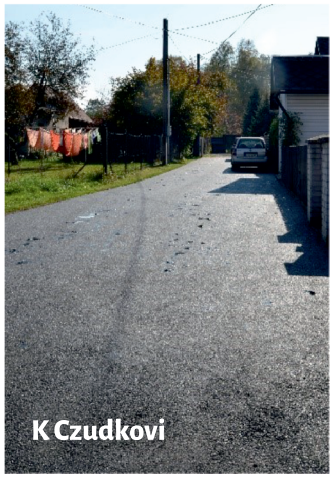
K Czudkovi

U PZŠ

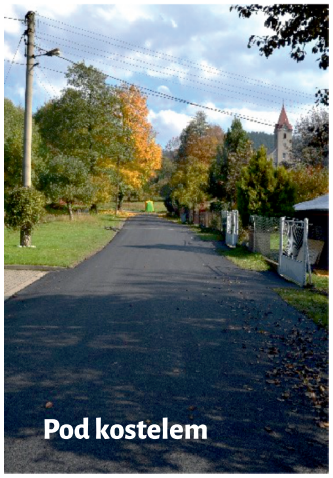
Pod kostelem

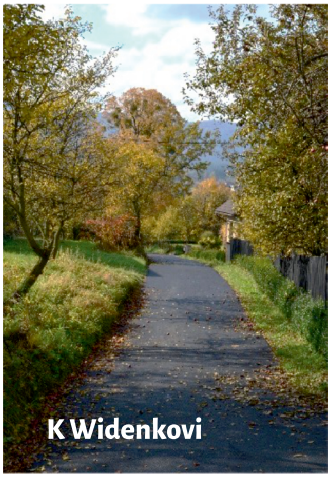
K Widenkovi

Čierne – nová partnerská obec ze Slovenska

Počet obyvatel: 4 377
Starosta: Pavol Gomola

Rozloha: 20,84 km²
Vzdálenost z Hrádku: 20,6 km

Ačkoli je obec Čierne oficiálně nejmladší partnerskou obcí Hrádku, co do doby trvání spolupráce, mezi hrádeckými dobrovolnými hasiči a hasiči z Čierneho spolupráce kvete už úctyhodných 50 let. Tvarem protáhlá slovenská obec se rozkládá na severozápadě Slovenska.

Administrativně spadá do Kysuckého kraje, který obklopují Kysucké Beskydy. Protéká jí řeka Čierňanka. Nejstarší zmínka pochází z roku 1645. Odkud obec získala své pojmenování není jednoznačně známo. Některé zdroje uvádí, že může být odvozeno z tmavých, černých lesů, od černé rašelinité půdy, ze starodávného slova "crn", (což ve slovenštině označuje nezarostlé místo pod houštinou před vrcholem hory), a nebo od černých kamenů nacházejících se v řece Čierňance.

Specifický je protáhlý půdorys obce - z praktických důvodů si obyvatelé Čierneho vybudovali dva kostely i dvě náměstí. Na území se nacházejí pozůstatky historického opevnění z 16. - 17. století, Šance – Valy. V současnosti obcí prochází nová moderní stavba, dálnice D3, spojující všechny tři státy (SR, ČR a PR). Charakterizuje ji 5 mostů, přičemž nejvyšší má cca 80 m a je zároveň nejvyšším mostem střední Evropy.

MaŠ

Panorama obce Čierne

Bezpečně pro chodce

V obci Hrádek vznikl významný bezpečnostní prvek pro chodce. Jedná se o vytvoření nových přechodů pro chodce, kdy bylo provedeno dopravní značení, včetně tzv. „Zebry" přímo na vozovce a nasvětlení těchto přechodů. Byla vybrána dvě místa pro změnu stávajícího místa pro přecházení na přechody pro chodce. Jedno místo je poblíž autobusové zastávky Hrádek a jedno u autobusové zastávky Harcov.

Projektant stavby přitom respektoval stávající místa pro přecházení, která již obsahovala varovný i signální pás dle vyhlášky 98/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečující bezbariérové užívání staveb.

K nasvětlení přechodů byly postaveny čtyři ocelové sloupy, které byly osazeny čtyřmi svítidly výhradně určenými k těmto účelům. Jedná se o svítidla LED nejnovější konstrukce s příkonem pouhých 51 W.

Pozemní komunikace musí být osvětlena před i za přechodem v úrovni předepsané normou ČSN EN 13201-2 v délce závislé na povolené rychlosti.

Tato délka, měřená v ose pozemní komunikace od osy přechodu, je v každém směru nejméně 100 m pro povolenou rychlost vyšší nez 30 km/hod, ale nepřesahující 50 km/hod.

Význam nasvětlení přechodu tedy spočívá v tom, že řidič v dostatečné vzdálenosti při dodržování předepsané rychlosti vidí na přechodu osobu mnohem dřív, než by ji viděl na přechodu, který nasvětlen není.

Výstavbou těchto nových bezpečnostních prvků se obec Hrádek zařadila k obcím, kterým není lhostejná bezpečnost všech účastníků silničního provozu v katastru své obce.

Zdeněk Ščasný

Přechod na Harcově

Přechod u autobusové zastávky Hrádek

Parčík bude atraktivnější

Ilustrační foto růžového loubí

Obecní parčík, takové maličké „Forum Romanum“ Hrádku - místo setkávání zejména mladé a nejmladší generace, se dočká revitalizace. Obec uspěla s projektem Revitalizace centra obce a získala na tento záměr příslib dotace z Fondu mikroprojektů ve výši 85% uznatelných nákladů. Opět se jedná o společné aktivity s partnerskou obcí Skoczów. Cílem je vylepšit vzhled centra obce a tím zvýšit turistickou atraktivitu území. Projekt je rozdělen na dvě samostatné části, přičemž obec má v současnosti finance na zajištění 1. etapy.

Co se bude vylepšovat? Rekonstrukcí projde především dětské hřiště. Stávající dřevěné herní prvky jsou již natolik opotřebované, že budou vyměněny za nové, modernější. Dětem přibude také nová atrakce, dvacetimetrová lanová dráha, něco jako dětský, avšak bezpečný, „gorolšus“.

Na chodníku směrem k jezírku bude instalována 10m pevná a odolná konstrukce z žárového zinku ve tvaru tunelu, na které se budou pnout růžové keře. Tento květinový tunel oživí centrální část parku. Okrasné betonové květináče oddělí vstup do budovy obecního úřadu od přilehlého parkoviště.

To ještě není konec botanických vylepšení. V okolí mlýna vyroste vřesoviště a opodál bylinkový labyrint. Navíc, většina rostlin, keřů a stromů bude opatřena tabulkami s názvy jednotlivých druhů, včetně pár zajímavých údajů, majících naučný charakter.

Návštěvníci parku se mohou těšit také na litinové pítko, které bude instalováno ve středu kruhové křižovatky. Pitná voda přijde vhod v parných letních měsících.

Ve druhé etapě se chceme zaměřit na sjednocení a kompletní výměnu povrchu parkoviště, včetně vstupu do budovy.

Z časového hlediska se projekt vyvíjí takto: probíhá příprava na stavbu, výběr jednotlivých dodavatelů. Na jaře bude provedena první etapa. Na druhou etapu si ještě počkáme. Její realizace je víceméně závislá na získání dotačních prostředků. Pokud zastupitelstvo nerozhodne jinak.

RB

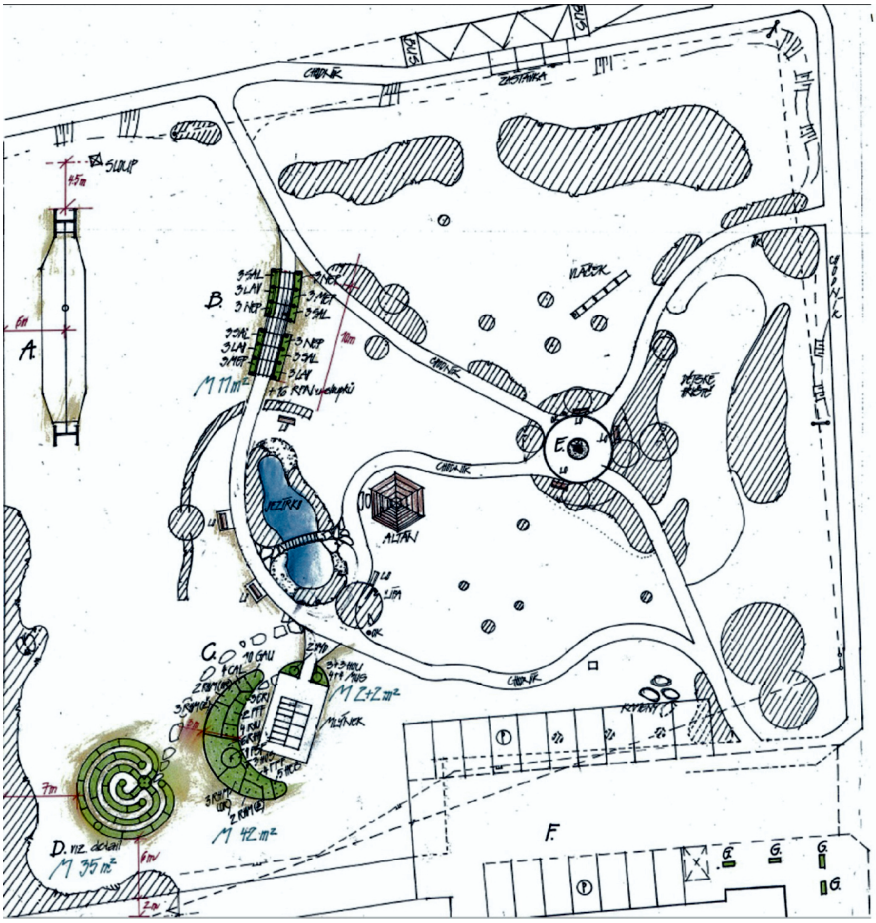

Projekt se zakomponovanými prvky

Most v parčíku je oblíbeným místem ke společným fotografiím

Strašák jménem pedikulóza

Pediculus capitis - Veš dětská

K zajištění lepší informovanosti rodičů žáků v případě výskytu pedikulózy (vši dětské) zveřejňujeme užitečné informace převzaté z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

1) Co je veš dětská?

Veš dětská (pediculus capitis) je bezkřídlý hmyz, který žije pouze ve vlasech lidí, nejčastěji dětí ve věku 6-15 let. Bodá a saje krev. Délka jejich těla se pohybuje mezi 2-3,5mm. Vši mají 3 páry nohou, jsou opatřené silnými drápy, jimiž se pevně přidržují vlasů.

Samička klade vajíčka, zvaní hnidy, která přilepuje pevným tmelem na vlasy, těsně u pokožky. Vajíčka vší (nazývaná hnidy) jsou ve srovnání s velikostí jejich těla poměrně veliká, asi 0,8 mm dlouhá. Z hnid je již za 7 dní vylíhnou larvy vší, které začínají ihned bodat a sát krev.

Mezitím vlas trochu povyroste, ale prázdné vaječné obaly zůstávají pevně přilepeny a s vlasem postupně odrůstají. Jestliže je délka vlasu mezi přilepenou hnidou a pokožkou větší než 1 cm, jsou hnidy s největší pravděpodobností mrtvé, nebo již vylíhlé.

Čerstvě vylíhlé larvy vší jsou světle zbarvené a jen asi 1mm dlouhé, a proto se snadno přehlédnou. Než dospějí, třikrát se svlékají. Celý jejich vývoj proběhne za 17-25 dní, samičky se dožívají 3-5 týdnů a během života naklade každá z nich 50-150 vajíček. Larvy i dospělé vši sají krev nejméně 3x denně. Přítomnost vší ve vlasech se odborně nazývá pedikulóza.

2) Jak se veš dětská projevuje a přenáší?

K přenosu vší dochází při těsném kontaktu s napadenou osobou, nejčastěji mezi příslušníky rodiny, mezi sourozenci, spolužáky ve škole nebo při letních a zimních rekreačních pobytech dětí.

Přítomnost vší se projevuje nadměrným svěděním hlavy. Někdy bývá nápadnějším příznakem lechtání, způsobené prolézáním vší mezi vlasy, nejčastěji po večerním ulehnutí do postele. Napadené děti bývají neklidné, trvale nevyspané a ve škole nepozorné.

Veš dětská v našich podmínkách nepřenáší žádné původce infekčních onemocnění ani nepůsobí jiné objektivní potíže. Zavšivenost je především problém společenský, napadené děti se cítí nečisté, ponížené a vyloučené nejen ze společnosti svých vrstevníků, ale i dospělých.

3) Jak se lze vši dětské zbavit?

Spolehlivým důkazem zavšivenosti je nález živých vší při vyčesávání (nejlépe hustým hřebenem tzv. všiváčkem) nebo při prohlídkách vlasů. Hnidy se vyskytují nejčastěji ve vlasech za ušima.

Jediným možným preventivním opatřením proti vši dětské jsou časté prohlídky vlasů a v případě nálezu vší neodkladné odvšivení. Veš dětská vzdoruje všem běžným hygienickým úkonům, jako je běžné česání a mytí vlasů. K jejich odstranění je nutné používat přípravky k tomu určené.

K odvšivení lze zakoupit v lékárnách i bez lékařského předpisu spoustu přípravků proti vším.

V případě výskytu pedikulózy (ale i u jiných infekčních onemocnění) ve škole je naprosto nezbytná spolupráce s rodiči (zákonnými zástupci) všech dětí.

Učitelé sami nemohou dětem hlavy plošně kontrolovat, aby nerozšířili pedikulózu na další děti, ale mají informovat co nejdříve po zjištění nákazy jak rodiče daného dítěte, tak rodiče ostatních žáků.

Zbavit děti vší je povinnost rodičů, nikoliv školy a jejich pedagogických pracovníků. Při hromadném výskytu vší by měl být neprodleně informován místně příslušný orgán ochrany veřejného zdraví – krajská hygienická stanice.

Pokud zákonný zástupce žáka nespolupracuje se školou, může jej ředitel školy, vyzvat, aby se osobně zúčastnil projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání žáka (§22 odst. 3 písm. b) školského zákona) – této výzvě je zákonný zástupce žáka povinen vyhovět.

V případě žáků, které rodiče posílají opakovaně do kolektivu neodvšivené, lze doporučit, aby o této skutečnosti byl informován příslušný orgán sociální péče. Ten totiž může v takovém případě vyvinout na rodiče tlak, například pozastavení výplaty fakultativních dávek, zvýšené kontroly plnění povinností v péči o dítě apod. Pokud jde o sankce, lze na ně použít již zmíněné nepřiznání fakultativních sociálních dávek.

Žák má samozřejmě právo na vzdělávání podle školského zákona (§21 odst. 1 písm. a), ale zároveň je povinen dodržovat školní řád a předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byl žák seznámen. Škola není oprávněna stanovit, ke kterému konkrétnímu lékaři má být dítě posláno (zákonný zástupce dítěte má právo zvolit lékaře dle svého výběru).

Ilustrativní foto

Základní škola prokoukla

Během letních prázdnin se pracovalo na zvelebení školy. Byla kompletně zrekonstruována fasáda. Stavební práce provedla ostravská firma BASTA Stav za celkem 550 tis. Kč. Škola dostala nový, svěží kabát.

Jak se povedlo sladit barvy? To posuďte sami. Důležité je, aby se škola líbila dětem, pro které se stává druhým domovem. A po celý život místem příjemných vzpomínek z dětství.

Robert Borski

ZŠ a MŠ Hrádek 144 slaví 90. výročí otevření školy

v úterý 15. listopadu 2016
pro rodiče dětí a žáků v tomto školním roce
ve středu 16. listopadu 2016 v 16 hodin
pro bývalé žáky, zaměstnance a další širokou veřejnost
v restauraci U Burého
program dětí a žáků, prohlídka školy
Srdečně zveme!

Pilně sportujeme!

Již třetím rokem se naše škola účastní projektu Sazka Olympijský víceboj. Letošní ročník odstartoval 19. září. Cílem je v průběhu hodin tělesné výchovy zapojit do sportování co nejvíce žáků a zároveň je motivovat k tomu, aby sportovali i ve svém volném čase.

Žáci absolvují během roku celkem 8 sportovních disciplín a na základě dosažených výsledků každý žák na konci školního roku obdrží analýzu svých fyzických schopností a předpokladů s doporučením vhodného sportu, kterému by se měl věnovat.

Věříme, že se nám podaří, stejně jako v minulých ročnících, zapojit všechny žáky naší školy a že i přes omezené prostorové možnosti budou děti sportovat s chutí a nadšením.

Šárka Honusová

Pilně cvičíme

První dny v naší „BAREVNÉ ŠKOLE“, která má nový kabátek

Na návrhu vzhledu školy se podílely i samotné paní učitelky

Život v Africe

O životě, strastech, ale i radostech lidí v Jihoafrické republice přišla dětem MŠ a ZŠ povyprávět slečna Monika Turoňová. Na fotografiích nám ukázala v jakých obydlích, mnohdy bez elektřiny, vodovodu, žijí tamní obyvatelé (slamy), s jakými hračkami si děti hrají, jakým způsobem a čím se stravují, také s jakými exotickými zvířaty se setkala. Naučila děti krátkou africkou píseň a nechyběla ani ochutnávka výborného moučníku dle africké receptury.

Děkujeme Monice za obohacení znalostí dětí o Africe a přejeme jí hodně síly a energie na další cestu, na kterou se zanedlouho chystá.

Julie Mitrengová

Kde je asi Afrika?

Na starcie 2016 – 2017

W czwartek 1. 9. 2016 rozpoczęliśmy nowy rok szkolny. Zadowolone i uśmiechnięte dzieci starszych klas opowiadały o wakacyjnych przygodach a zażenowani pierwszacy czekali na swój inauguracyjny dzwonek. Na wstępie dyrektor szkoły Kazimierz Cieślar poczęstował wszystkich cukierkiem i przedstawił organizację nowego roku szkolnego. „Wsiadamy do pociągu, który składa się z lokomotywy i 10 wagonów. Pierwszym wagonem jest czerwiec a ostatnim wrzesień. Co miesiąc będziemy jeden wagon odłączać, aż zostanie tylko lokomotywa, a my znów udamy się na wakacje” – powiedział dyrektor. Uczniów najbardziej interesowały nowe twarze w szeregach nauczycielek oraz imprezy pozaszkolne, które będą im towarzyszyły przez następne 10 miesięcy. W drugiej części uroczystości gromkimi brawami powitano 8 pierwszoklasistów. Po tradycyjnym pasowaniu na ucznia Słonecznej Szkoły w Gródku głos zabrał wójt Robert Borski. Na wstępie opowiedział obecnym o swoich przeżyciach będąc pierwszoklasistą a później chwaląc pedagogów pożyczył wszystkim zdrowia i sukcesów w nauce. Nasz pociąg wyruszył w długą podróż.

Kazimierz Cieślar

Dyrektor Kazimierz wita pierwszoklasistów

Bramborový den

V pátek 23. 9. 2016 jsme přivítali ve školní družině podzim BRAMBOROVÝM DNEM. Děti nejen tvořily, kreslily, luštily křížovky, ale i soutěžily, například ve skocích v pytli. Odměnou za splnění všech úkolů dostaly děti hranolky s kečupem.

Školní družina přeje všem krásný podzim.

Šárka Honusová

B jak bębny

Jak najlepiej poznać i opanować literkę B? Grą na bębnach afrykańskich!!

Takie przyjemne urozmaicenie, nie tylko naszym pierwszakom, przygotowało stowarzyszenie „Nigdy nie jesteś sam", którego prezesem jest była dyrektor gródeckiej szkoły Renata Czader. Nasza szkoła włączyła się do pomocy Stowarzyszeniu zbierając nakrętki.

Bębny były ogromną atrakcją dla dzieci a gra na nich nie wymagała specjalnych umiejętności. Pod kierownictwem terapeuty Pavla Nowaka najpierw uczniowie cicho, delikatnie uderzali paluszkami po membranie bębna, by następnie uderzać głośno i gwałtowne. Wystukiwany rytm niósł w sobie duży i wyraźny ładunek energetyczny, przenikający ciało i duszę. Dzieci uczyły się nie tylko gry, ale również współpracy w grupie, koncentracji, cierpliwości i precyzyjności. Poprzez grę na bębnach mogły wyładować i wyzwolić swoje emocje.

Bardzo serdecznie dziękujemy Pani Renacie za pamięć o gródeckiej szkole i za przyjemnie spędzone chwile.

Irena Berbalková

Swiento pieczonego ziemniaka

Polmpreza ta odbyła się w ramach świetlicy na terenie ogrodu szkolnego. Po uroczystym apelu dzieci wzięły udział we współzawodnictwach, takich jak obieranie ziemniaków czy przenoszenie wody w kubkach. Nie brakowało też quizu wiadomościowego. Potem już nas w ognisku czekały smaczne pieczoki, które jedliśmy z masełkiem, solą i twarogiem. Spędziliśmy razem niezapomniane chwile i mamy nadzieję, że uda nam się imprezę powtórzyć i w roku następnym.

Monika Mitrenga

Hrádeček už má i školu

Hrádeček v Centru

To, že v Hrádku funguje lesní školka Hrádeček, už asi víte. Možná Vás ale překvapí, že po dvou letech fungování lesní školky přibyla do Hrádečkové rodiny i lesní škola. Pojďte se s námi podívat na to, jak to u nás vypadá a jaké jsou zkušenosti z prvního měsíce provozu.

Naše škola funguje na principu malotřídky, a to v našem pojetí znamená, že zde máme věkově smíšenou vzdělávací skupinu dětí ve věku od 5-9 let. Maximální počet dětí ve skupině je 12. V tuto chvíli tedy pokrýváme oblast od předškolní přípravy po třetí třídu. Do dvou let ale naše škola pokryje celý první stupeň. Pro pětileté děti funguje škola jako příprava pro zahájení povinné školní docházky a už teď vidíme, jaký náskok získávají a co všechno se učí od dětí starších.

V Hrádečku věříme v to, že děti různého věku se mohou od sebe skvěle učit a mají si vzájemně co předat – proto všechny děti fungují v jedné skupině. Říká se, že nejvyšším stupněm učení se je učit někoho. A to přesně dělají naše děti, starší svými znalostmi nevědomky učí mladší a tím si upevňují svoje nabyté dovednosti. Znáte to sami, je jedna věc si nějakou informaci přečíst a vstřebat a věc druhá ji někomu vysvětlit, předat nebo dokonce svůj názor obhájit.

Školu navštěvují výhradně děti, které jejich rodiče vzdělávají doma - škola proto funguje jen tři dny v týdnu, od pondělí do středy, vždy od 7 do 17 hodin. Ve zbývajících dnech se rodiče na vyučování domlouvají mezi sebou nebo učí individuálně. Není ale výjimkou, že se rodiče rozhodnou pro domácí vzdělávání právě z toho důvodu, aby jejich dítě mohlo navštěvovat Hrádeček. Každé dítě zapsané na individuálním vzdělávání pak dvakrát ročně absolvuje přezkoušení u svojí rejstříkové, tedy oficiální, školy. Tím se předchází situaci, kdy by dítě bylo výrazně pozadu a bez požadovaných dovedností.

Naše filozofie se inspiruje ve svobodných školách typu Sudbury nebo Summerhill - děti se učí systémem projektové výuky a učení vnímají jako hru. Našim cílem je podpořit v dětech jejich přirozenou touhu vzdělávat se a program se tak přizpůsobuje jejich aktuálním potřebám a z velké části si ho sami tvoří. Je pak docela zábavné sledovat, jak děti doma tvrdí, že ve škole „nic" nedělají, jen si hrají, a přitom se třeba naučí malou násobilku.

Celou skupinu má na starosti paní průvodkyně, která má patřičné pedagogické vzdělání a garantuje tak, že děti skutečně dostanou možnosti si osahat a naučit se všechna témata, která jim předepisují standardní školní osnovy. Zároveň je velmi zběhlá v Montessori pedagogice, a tak v naší škole najdete spoustu Montessori pomůcek, se kterými děti pracují.

Stejně jako v případě školky, tak i v případě školy, klademe důraz na pobyt venku, možnost projevit dětskou zvídavost, dát průchod nasbírané energii a vyčistit si hlavu. Přebytky energie tak děti nechají v lese a mnohem lépe pak zdolávají školní intelektuální výzvy. Naše škola a školka je umístěna v jedné budově, školková i školní skupina se často prolínají. V září dokonce školáci samostatně zorganizovali zážitkový program pro děti ze školky. Bylo to bezvadné. Uplatnili spoustu fantazie, zapáleně diskutovali a nakonec se domluvili….
A hlavně pěkně se vším vystoupili před druhými, prostě to byl zážitek pro všechny.

Rádi bychom ještě na tomto místě poděkovali obci Hrádek, která nám na první týden provozu zapůjčila prostory centra volného času. Jsme moc rádi, že děti měly možnost strávit svoje první školní dny v tak útulném prostředí.

Těším se na všechny další zkušenosti, které nám provoz Hrádečku přinese a moc rádi se s Vámi o ně podělíme.

Za tým Hrádečku,

Iva Slováková

SCEAV

Hrádecký kostelík a historie jeho vzniku

Kostel ve čtyřicátých letech

Po vydání Tolerančního patentu roku 1781 císařem Josefem II. byl v Bystřici postaven roku 1782 toleranční kostel, který navštěvovali hrádečtí evangelíci. Takový kostel byl povolen postavit tam, kde bylo alespoň 100 evangelických rodin. Po roce 1791, po postavení tolerančního kostela v Návsí, se hrádečtí evangelíci stali součástí náveského sboru. Dle záznamů hrádecké kroniky polské základní školy bylo roku 1792 v Hrádku 30 evangelických rodin.

Rok 1921 byl v Hrádku rokem vzniku tzv.„Prezbyterstwa cmentarnego“, jež můžeme vnímat jako první krok na cestě k samostatnému sboru a jehož zakládajícími členy bylo 10 mužů: Jan Mlynek č. p. 100, Adam Kluz č. p. 2, Adam Kluz č. p. 109, Pavel Kluz č. p. 37, Jan Fizek č. p. 35, Jan Pilch č. p. 99, Jan Szmek č. p. 40, Adam Heczko č. p. 27, Jiří Mlynek č. p. 39 a Pavel Heczko č.p. 77.

Prezbyterstwo cmentarne koupilo dne 29. 6. 1923 pozemek na hřbitov od Pavla Pilcha č. p. 103, Pavla Pilcha č. p. 15 a Jana Turoně č. p. 104, o rozloze 1 500m2 za 2 800 K. Na stavbu kaple významným darem v hodnotě 38 370 K přispěl Jan Nikodem z Ameriky – syn Adama Nikodema č. p. 28. K těmto darům přidal ještě 2 zvony. Celkové výdaje na stavbu a koupi pozemku činily 76 361 K. Zůstal dluh ve výši 18 255 K.

Stavba kaple začala posvěcením základního kamene dne 10. 9. 1923 a již 1. 6. 1924 se konalo její slavnostní posvěcení spolu s hřbitovem. V kapli se konaly pohřby a každý rok 1. červnovou neděli slavnost posvěcení. Od založení samostatného evangelického sboru a. v. dne 24. června 1950 se zde rozvíjel pravidelný bohoslužebný život.

Dodala Marta Czyžová

Ohlédnutí za táborovým časem v Orlové

Za krásného počasí děti využily i sbalené plavky

Po prázdninách, které jakoby tu ještě nedávno byly, zůstávají vzpomínky na vše krásné, co jsme prožili. Nejedna vzpomínka zůstává i dětem, které se přihlásily na tábor v Orlové v prvním týdnu srpna. Pán Bůh na hrádecké děti myslel a požehnal tábor nádherným sluníčkovým týdnem téměř bez deště i bez únavných tropů.

Tábořiště v Orlové je jedinečným místem pro dětský tábor. Opravdovou atmosféru táboření tvoří do čtverce postavené stany s dřevěnou podsadou pro dvě osoby, uprostřed základny se týčí vysoký stožár s praporem – táborovou vlajkou. V blízkosti stanů jsou hřiště na fotbal, volejbal, basket i dětské hřiště s pískovištěm a průlezkami. Jen pár kroků dále je zázemí s venkovní zastřešenou jídelnou, sálem, který je k dispozici na program a umývárnou s WC. Děti mají možnost využít ping – pongový stůl či stolní fotbálek. Vše je bezpečně oploceno i s velikou loukou pro hry a odpočinek.

Tento prostor se stal týdenním domovem pro 32 dětí, 9 vedoucích a 5 osob další táborové obsluhy. Tábor nesl název:„ Na stezce odvahy. . .“ - a že se někteří opravdu báli, to musím přiznat! Naším hrdinou, vzorem muže odvážného, s velikou vírou v jediného Boha, byl Daniel. O něm jsme si povídali několik příběhů v dopoledním programu. Odvážní lidé byli také našimi hosty a povídali o své nebojácnosti i strachu, např. při seskoku padákem. Děti se mohly dotýkat opravdového padáku paraglaidistky a vyzkoušet si pohodlí jejího sedáku. Navštívila nás i teta Monika s vyprávěním o svém dobrodružství při službě dětem v Africe. Další večer jsme se zataženým dechem poslouchali zážitky jednoho z vedoucích ze své mise v Indii, kde učil děti angličtinu.

Ptáte se, zda měly možnost zkusit svou odvahu i děti? To víte, že ano a několikrát. Každou noc se v hodinových intervalech střídaly hlídky u stožáru. Střežily naši táborovou vlajku, a to vyžaduje velký kus odvahy. Přes velikou snahu dětí nám byla vlajka odcizena, ale s velkým nasazením jsme ji získali zpět. Nechyběla i noční stezka odvahy v tmavém kostele ozářeném mihotavými plamínky svíček, s tajemnými zvuky, hlasy a postavami.

Zkouškou odvahy se pro mnohé stalo i zastavení během celodenního výletu v Hornickém muzeu. Se slzami a pevně stisknutými ručkami v dlaních vedoucích děti přemáhaly strach z hornického výtahu do podzemí, aby se vydaly temnými úzkými chodbami s podivnými zvuky, kde se stateční muži, horníci, kousek po kousku prokopávali za uhlím. Nejenom děti, ale i vedoucí s vděkem přivítali sluneční světlo, když vyjely výtahem zpátky na povrch země. Pak výlet pokračoval radostněji, piknikové krabice s čerstvou svačinou a minerálkou jsme rozbalili ve stínu stromu a sytí se přesunuli autobusem do aquaparku v Bohumíně. Spoustu slov se dá psát o tom, co jsme prožili, zeptejte se dětí – ony budou dále vyprávět.

Kouknout se můžete na více fotografií na webu obce, abyste viděli, jak jsme se měli :-).

Chci poděkovat všem, kteří se připojili k organizaci tábora. Děkuji i vedení obce Hrádek za finanční podporu, s níž je mnohem lehčí vytvořit dětem různorodý program, včetně autobusového výletu.

Zdeňka Adamková

Dobrovolnické výjezdy na Ukrajinu

Jak vznikla myšlenka pomáhat na Ukrajině?

Můj kamarád Petr Plachta z Písku jezdíval na Ukrajinu už v 90. letech jako dobrovolník pro práci s dětmi a mládeží. Vypomáhal na táborech spoluorganizovaných místní baptistickou církví, kam nikdy nepřišel sám, ale vždy s partou pomoci chtivých ochotníků z Česka. Působil i ve vesničce Šubkiv poblíž města Rivne. V roce 2010 se obrátil na naši mládež ze SCEAV Hrádek, kde se posbírala i se mnou fajn parta lidí. Myslím, že za to tehdy mohla Mája Kotasová, to ona přišla s nápadem tam jet. Tábory pro děti a mládež na Ukrajině jsou za pomoci českých dobrovolníků organizovány dodnes.

V roce 2013 se Petr rozhodl, na prosbu jednoho známého z Krymu, pomoci rozjet dětské tábory i tam. Jeden tábor se uskutečnil, ale další rok Rusové obsadili Krym a on se tam už nedostal. Mezitím jsem já převzal organizaci tábora v Šubkivě. Od té doby jsem Ukrajinu navštěvoval pravidelně. Sbližoval jsem se s tamější kulturou, obdivoval krásu přírody a po nějakém čase i půvab jedné z místních dívek, která se později stala mou manželkou.

Proč se místní baptistická církev rozhodla tábory organizovat?

Důvodem je, že na Ukrajině je rozšířen alkoholismus. Lidé nemají práci, nemají co dělat, postrádají smysl života – nevidí světlejší vyhlídky do budoucna. Mladí lidé se snadno a velmi často zaplétají do trestné činnosti. Místní církev chce jít mládeži a dětem příkladem a v křesťanském duchu jim ukázat, že za lepší budoucností mohou jít jinou cestou, že jejich život může být smysluplným.

Prozradils, že nejezdíš sám, ale máš pomocníky. Je o dobrovolnictví v této oblasti zájem?

Mám takové „zdravé jádro", které se mnou jezdí už stabilně. Tvoří ho lidé, co se nezdráhají obětovat svou dovolenou pro dobrou věc. Někdy se přidají i studenti, kteří tou dobou mají prázdniny. Najdou se také takoví, kteří se přidají jednou a příště se už nepřipojí, protože se třeba jen chtěli podívat, získat novou zkušenost. Mnohé odradí náročnější podmínky, ve kterých tábor funguje.

Náročnější?

Zvyknout si na místní podmínky není jednoduché, proto je výhodou jet s lidmi, kteří už vědí, co a jak…Téměř všechny aktivity tábora se odehrávají venku, nezávisle na počasí. Máme k dispozici zázemí, které je rozměrem velice skromné (nedostačující), neřeší se ani moc hygiena, sociální zařízení (kdo pamatuje dobu tureckých záchodů, potvrdí, že kolikrát dá člověk rád přednost vzdálenějšímu křoví). Není tam přípojka vody, tu dovážíme v 50l kanistrech z nedaleké studny - tato voda se většinou používá pouze na pití a mytí rukou před jídlem. Ukrajinští vedoucí se chodí mýt do místní řeky. Naše skupina má v tomto výhodu. Ubytování ve městě na jedné místní faře nám dává možnost používat teplou sprchu, měkkou postel…Z tohoto místa dojíždíme na tábor zhruba 30 km.

Dětí je opravdu hodně a jejich věkové rozpětí je široké – od 3 do 13 let. V prvních ročnících se tábora účastnilo kolem 30 dětí, letos jsme jich hned první den měli kolem 70. Snažíme se jim věnovat na 100%, což znamená, že večer je člověk opravdu rád, že si může lehnout do postele.

Vnímáš nějaké rozdíly mezi ukrajinskými a českými dětmi?

Sami ukrajinští instruktoři nás hned na počátku upozornili, že ukrajinské děti jsou velmi živé. A opravdu musím říct, že nám daly zabrat. Tábor je organizován jako tzv. příměstský, to znamená, že děti dorazí na určené místo zrána, tam mají připraven celodenní program, včetně stravy a večer odcházejí zpátky do svých domovů.

Jak je tábor financován?

Děti za svůj pobyt na táboře nic neplatí, proto bychom jej nemohli zorganizovat bez potřebných financí, ze kterých se hradí pomůcky k programu – sportovní potřeby, odměny a především jídlo. Během roku organizujeme sbírky v kostelích. Tímto děkuji evangelickým sborům z Hrádku a Písku za podporu. A hlavně nesmím opomenout naši misijní komisi SCEAV - děkuji. Dík patří i anonymním dárcům a vyjíždějícím dobrovolníkům, kteří si cestovní náklady hradí z vlastních zdrojů. Tábory probíhají většinou necelý týden. Cesta v jednu stranu trvá zhruba 13 hodin, záleží však na tom, jak dobře to jde na hranici.

Bývají na hranici problémy?

Někdy je tam pořádný zmatek – všude plno lidí. Nejsou tam hranice jako u nás, kde tě „zdraví" cedule „Vítejte v Polsku!". Tam tě hned kontrolují polští celníci. Ptají se tě kam, a proč jdeš, pak tě čeká průchod ukrajinskou celnicí, kde už stojí voják, vypisující formulář o počtu pasažérů v autě a další detaily. Tento voják tě s trochou štěstí pustí k dalším celníkům, kteří provedou pasovou kontrolu - všichni vystoupí a prokáží se se svým pasem. Pak přijde mýtné a celník prohledává kufr a zavazadla a hledá, co by se mohlo dát proclít. Když dostanu na každé kontrole razítko, můžu jít dál, kde mně znovu zkontroluje voják, zda ta razítka skutečně mám. Jednou se mi stalo, že mě poslední voják poslal zase zpět na tu pasovou a mýtnou kontrolu – to byla „radost". S trochou štěstí se však dá celý proces absolvovat ve 20 minutách. Můj rekord v čekání přesáhl něco málo přes 4 hodiny.

Jak se žije na Ukrajině?

Sociální rozdíly město versus vesnice jsou obrovské. Ve městech nesleduji velký rozdíl, ve srovnání s těmi našimi. Když ale přijedeš na vesnici, jako by ses vrátil padesát let zpátky. Skoro každý má svou krávu, koně, seno a kousek pole. Lidé jsou velmi pohostinní, přestože žijí na hranici chudoby. Čím méně mají, tím více dávají. Jsou velmi přející. U nás se střední vrstva i bohatší lidé stěhují z měst na vesnice, kde je klid. Na Ukrajině panuje opačný trend, vesnice jsou obývány těmi nejchudšími vrstvami. Lidé žijí hlavně z toho, co si sami vypěstují. Často nemají nebo nemohou sehnat práci nebo práci mají, ale zaměstnavatel je není schopen pravidelně vyplácet. Vše je spojeno s nejistotou.

Příští rok se chystáš také vyjet?

Samozřejmě, zase plánuji jet a spolu se mnou plné auto dobrovolníků.

Tak to ti přeji, věřím, že i jménem čtenářů našich novin, spoustu spokojených dětí, jejichž životy budete moci spolu s dalšími dobrovolníky na Ukrajině pozitivně ovlivňovat. A příští rok se budu těšit na další poutavé vyprávění.

MaŠ

Dobrovolníci z Česka s místní mládeží

Církev bratrská

Vzpomínka na Tatry

Kdo v Tatrách nepokořil nějakou horu, jako by tam ani nebyl

Čas letí, léto uběhlo rychle jako voda, již je tu podzim. Na letošní léto však mají mládežníci místního sboru Církve bratrské spoustu krásných vzpomínek…

Po dvou letech akce sjíždění Vltavy jsme se letos rozhodli udělat změnu: místo na vodu jsme vyrazili do hor. A to ne ledajakých hor, ale přímo do krásných Vysokých Tater. A tak se začátkem července vydala skupinka 20 osob na týdenní dobrodružství směrem na Slovensko, přesněji na faru evangelického sboru v Batizovcích, která byla naší základnou. Počasí nám celou dobu přálo, a tak jsme během pobytu podnikli celkem tři téměř celodenní túry po krásných vrcholcích Tater. Abychom se „neunavili" pouze náročnou turistikou, program jsme prolínali dalšími aktivitami – výlet do Tatralandie, motokáry v Závažné Porubě či zatopený lom Šútovo na zpáteční cestě. Aby toho nebylo málo, ranní a večerní čas jsme využívali ke společným diskusím a zamyšlením se nad aktuálními tématy dnešní doby.

Jak se nakonec ukázalo, tato akce měla mezi účastníky pozitivní ohlas. Bylo skvělé, že se mohli zúčastnit nejenom členové naší mládeže, ale taky naši kamarádi a přátelé z Hrádku a okolí. Díky podpoře sboru Církve bratrské se mohli pobytu zúčastnit rovněž dva mladí kluci, touto dobou pobývající v azylovém domě v Třinci. Vnímáme jako důležité, abychom sdíleli a prezentovali hodnoty, které jsou pro nás důležité, i s dalšími mladými lidmi z našeho okolí.

Chceme pokračovat v tom, abychom dostali více do povědomí občanů z Hrádku a okolí aktivity, které organizuje naše mládež, resp. sbor Církve bratrské, který naše aktivity zastřešuje. K těm již více či méně známým patří kromě našich každoročních letních pobytů také tradiční májové pingpongové dopoledne, dále se podílíme na organizaci společné akce místních církví „Modlitba za Hrádek" a věříme, že do budoucna budou přibývat i další aktivity.

Touto cestou také chceme poděkovat zastupitelstvu obce Hrádek za finanční podporu, díky které se mohl tento krásný pobyt uskutečnit tak, jak jsme ho prožili.

Marek Stebel

Modlitba za Hrádek je ukázkovou akcí spolupráce dvou různých církví a obce

Hudebníci z dechovky se postarali o slavnostní atmosféru při vstupu na bohoslužby

Spartakiáda, aneb přátelský souboj spolků a partnerských obcí

Jedna z posledních teplých zářijových sobot patřila třetímu ročníku hrádecké Spartakiády – mimořádné akce, u které se společně baví všechny věkové kategorie. Pár dnů před začátkem organizátorům volal redaktor nejmenovaných novin, že by měl zájem o této akci napsat, v domnění, že jde o recesi, kterou si připomínáme hromadné veřejné vystoupení z dob 1. republiky. Tato myšlenka vzbudila na tvářích organizátorů široký úsměv. Vzápětí bylo pisálkovi objasněno, že účastníci té naší spartakiády měsíce nenacvičují, aby posléze na veřejnosti ukázali bezchybně naučenou choreografii, ale v rámci svých spolků vytvářejí týmy, které mezi sebou poměřují síly např. v hodu obrovskou kostkou, zatloukání hřebíků na čas, pojídání párků apod.

Sobotní sportovně – zábavné odpoledne zahájil moderátor Jan Mlynek, který vyzval jednotlivé týmy ke slavnostní promenádě s transparenty. Po úvodním slově starostové Robert Borski a Pavel Gomola podepsali dohodu o vytvoření partnerství, na což si symbolicky vyměnili propisky. A začalo se soutěžit! O pohár, který nakonec skončil v rukách vítězů minulého ročníku – Sportovců ze Sokola, se utkali Myslivci, PZKO, Hasiči, Církve, Tenisté, Zastupitelé, borci ze Skoczówa a „nováčci" letošního ročníku - Spolek rodičů, jehož tým tvořili rodiče s dětmi z české a polské základní školy a tým z Čierneho, naší nové partnerské obce.

MaŠ

Přetahování lanem tentokrát padlo na ženy a děti

Slavnostní akt uzavření partnerství obcí Hrádek a Čierne, vpravo starosta obce Čierne, Jan Gomola

Medailová fotka

Senioři na cestách

Zájezd hrádeckých seniorů byl naplánován na úterý 6. 9. Tentokrát byla organizace akce v rukách obecního úřadu, který zval k účasti všechny zájemce z řad seniorů v obci. Ke všeobecnému potěšení nezůstalo jediné místo volné a s úderem půl sedmé ranní vyjel naplněný autobus směr severovýchod Moravsko-Slezska. Průvodcem výletního dne byl starosta Borski, který účastníky lákal na slibované překvapení v průběhu dne.

První cílovou stanicí bylo historické „město klobouků" - Nový Jičín. Pracovnice tamního informačního centra nás provedla čtvercovým náměstím s podloubím, historickým renesančním domem Stará pošta a prozradila něco o bohaté česko-německé historii spojené s Žerotínským zámkem. Následovala návštěva muzea generála Laudona a expozice do výroby klobouků. Především některé dámy byly těmito pokrývkami hlavy natolik okouzleny, že si domů přivezly slušivý suvenýr.

Příjemným zážitkem byla návštěva zrekonstruovaného zámku v nedalekém Kuníně. V zámecké restauraci „U dobré hraběnky" jsme se posilnili vydatným obědem a pak to přišlo… „Živé překvapení" v podobě zpívajícího harmonikáře. Ke známým lidovým písním se vzápětí přidávaly hlasy našich zpěváků. Harmonikářovo vystoupení bylo zakončeno velkým potleskem nejen jeho osobě, ale i panu starostovi za milé překvapení. Následovala prohlídka zámeckých prostor. Znalá průvodkyně nám prozradila utajené informace ze života šlechty a spoustu dalších zajímavostí, o kterých se příliš nepíše. Poslední zastávkou byla Záchranná stanice v Bartošo-

pokr. na str. 16

pokr. ze str. 15

vicích, jejíž posláním je péče o handicapované volně žijící živočichy z území celé republiky (z 80% se jedná o ptáky).

Cestou domů bylo poděkováno panu řidiči Michalovi Konderlovi za bezpečnou jízdu a hlavně panu starostovi Robertu Borskému za doprovod a skvělou organizaci. Tímto chceme poděkovat i pracovnicím obecnímu úřadu, které se na organizaci podílely, za nádherný zájezd a doporučujeme těm, kteří se letos nezúčastnili, přihlásit se příští rok, kde pro nás určitě už teď chystají zase nějaké to překvapení.

Pavel Tomčala

Společné focení v zámeckém parku

Spokojená Hráďátka

Milé maminky, klub maminek – Hráďátka, pokračuje i v letošním školním roce. Pravidelně se setkáváme každé úterý v Centru volného času od 9:30 - 11:30. Rádi uvítáme nové maminky s dětmi. Můžete se těšit na pohybové, výtvarné aktivity, občas nás navštíví i odborník se zajímavou přednáškou.

Přes léto jsme se nenudily. Pro děti i jejich starší sourozence, byla přichystána tři dopoledne plná kouzel, pohádek, výtvarných činností, soutěží, odměn, zábavy a hravých úkolů. První dopoledne jsme navštívily naše krásné Hradecké muzeum, ve kterém děti plnily úkoly. Správné odpovědi je dovedly k truhle plné dukátů, kterou si tam zapomněl loupeživý rytíř Belko. Ve mlýně za se dotekem zkoumaly, z čeho se vlastně dělá mouka a seznámily se tak s klasy, pšenicí nebo otrubami. Malí mlynáři mohli u této aktivity zapojit i jiné smysly než jen zrak. V parčíku pak podle mapy pátraly po mečích zbojníka Belka.

Další akce byla pohádková. Na děti čekala perníková chaloupka. Soutěžilo se s koštětem od ježibaby. Razítkovalo se a kreslilo Jeníčka a Mařenku na šátky a hlavně se míchalo těsto na medové perníčky na opravu perníkové chaloupky.

Poslední dopoledne bylo jakýmsi rozloučením s létem a z dětí se stali malí indiáni. Indiáni dostali čelenky, lapače snů. Vyrobili si náramky a váčky na bylinky. S oštěpy zdolávali překážkovou dráhu a lovili bizona. Něco málo se dověděli o životě indiánů a radost měli ze svých nových indiánských jmen a totemu - nepostradatelné rekvizity tohoto tematického dopoledne.

Počasí nám vždy přálo a sluníčko nás hřálo. Vše se povedlo a maminek se sešlo nad mé očekávání a to je dobře. Díky společně strávenému času si Hráďátka vytvořila jednu velkou a spokojenou rodinu.

Dorota Konderlová

A tady už ji máme opravenou a připravenou k bydlení

Indiánské ukončení léta v zahradě za Centrem

Wycieczka do Zakopanego

W dniach od 24 do 25 września gródeccy pezetkaowcy odwiedzili zimową stolicę Polski czyli Zakopane. Pełny autobus wyruszył w sobotę rano spod Domu PZKO o godz. 6.00. – Przejeżdżaliśmy przez wioskę Chochołów, która reprezentuje najlepiej zachowaną starą wieś góralską, nazywana jest perłą Podhala i zapisana jest na liście zabytków UNESCO. Celem naszej podróży było jednak Zakopane, gdzie odwiedziliśmy Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej, Cmentarz na Pęksowym Brzyzku i Kaplicę na Jaszczurówce, którą zbudowano z drewna bez użycia gwoździ – powiedział prezes MK PZKO, Paweł Pilch. Po sobotnim zwiedzaniu Zakopanego uczestnicy wycieczki spędzili wspólne chwile przy ognisku, do śpiewu przygrywał im na akordeonie dyrektor PSP w Gródku, Kazimierz Cieślar. Drugi dzień wycieczki poświęcono turystyce. Chętni skorzystali z wyjazdu kolejką linową na Kasprowy Wierch, znaleźli się też tacy, którzy zdobyli Giewont (1894 m n.p.m.). Po drodze powrotnej zatrzymano się w Orawicy, gdzie można było się zrelaksować w licznych basenach termal-nych.

Magdalena Ćmiel

Pezetkaowcy na wycieczce

Gródek na „Gorolu”

Gródeckie Koło PZKO już tradycyjnie bierze aktywny udział w MSF „Gorolski Święto”. Tegoroczna 69. edycja imprezy odbyła się w dniach od 12 do 14 sierpnia. W gródeckim stoisku można było zasmakować jelita, kołacza z twarogiem, makiem, śliwkami i jabłkami, mięsa po zbójecku czy pysznych placków. Część dań przygotowanych została w Domu PZKO, część jak np. placki, robiona była na miejscu. W sumie przygotowano 167 jelit, 175 „zbójeckich” i 55 kołaczy. Gródek prezentował się nie tylko w chętnie odwiedzanym stoisku, ale też podczas niedzielnego korowodu. W uroczystym niedzielnym pochodzie, który wyrusza w samo południe z jabłonkowskiego Rynku Mariańskiego w kierunku Lasku Miejskiego, zobaczyć można było wspaniały wóz alegoryczny przygotowany przez młode pokolenie gródeckich pezetkaowców. Poświęcony był tematyce wyprawiania skór i skupiał uwagę wielu uczestników korowodu. W przygotowaniach do „Gorolskiego Święta” wzięło udział 83 działaczy miejscowego Koła PZKO.

Magdalena Ćmiel

Gródecki wóz alegoryczny

MK PZKO GRÓDEK
serdecznie zaprasza swych członków i sympatyków na
TŁOCZYNI KAPUSTY
sobota 12.11.2016 o godz. 19:00, DOM PZKO
W programie wystąpią : kapela BUKÓŃ
oraz okazyjny kabaret MY
Do tańca dla młodych i starszych
gra orkiestra PAJA TEQUILA
Wstępne 150 Kč

Hradečtí hokejisté odehrají svou sedmou sezonu v BAHL

Již sedmý ročník čeká hokejisty HC Hrádku v nadcházejícím ročníku Beskydské amatérské hokejové ligy. Nejúspěšnější tým soutěže čeká další obhajoba titulu. Před novou sezónou tým posílili tři noví hráči, kteří mají týmu Hrádku znovu pomoci při cestě do finále. V zápasech se v obraně objeví Radovan Hlinecký a v útoku Martin Pyszko. Na listině zraněných je zapsán Marian Wilk, který sezónu vzhledem ke zranění neodehraje.

Již máme za sebou tři úvodní kola soutěže. V prvním kole si na mistra z Hrádku vyšlápnul tým Mostů, kde jsme odešli poražení na samostatné nájezdy. Ve druhém kole Hradečtí změřili své síly s týmem zpod Kozubové a vyhráli 1:0. Třetím kole základné části se utkal tým proti Monsterům z Ostravy. Až nečekaně jednoznačný byl průběh první třetiny, kdy hradečtí vedli po pěti minutách již 3:0 a dali tak dobrý základ pro výsledek 6:2 a zisk dalších tří bodů do tabulky základní části.

Další kola jsou na programu v následujících měsících až do poloviny ledna 2017. Následně začne play-off. Jako každoročně má tým ty nejvyšší ambice, ale stále zůstává jen skromné přání v podobě finálového dne. Vše co bude navíc, je jen třešinka na dortu.

Závěrem bych chtěl pozvat všechny fanoušky na zimní stadión do Českého Těšína, kde můžete tým HC Hrádek vidět hrát své zápasy jednou týdně a to buď v úterý nebo ve středu od 20:00 nebo 21:30. Přikládáme i rozpis zápasů celé základní části. Také děkujeme obci Hrádek a firmě Opti-Kabel za finanční podporu této sezóny.

Milan Drapa

Název kola	Den	Datum	Čas	Domácí tým	Hostující tým
1. kolo	ÚT	20.9.2016	20:00	Hrádek	Mosty
2. kolo.	ČT	29.9.2016	21:30	Hrádek	Kozubová
3. kolo	ÚT	4.10.2016	20:00	Monsters	Hrádek
4. kolo	ÚT	11.10.2016	21:30	Hrádek	Buldoci
5. kolo	ČT	20.10.2016	21:30	Nebory B	Hrádek
6. kolo	ČT	27.10.2016	20:00	Hrádek	Střítež
7. kolo	ÚT	1.11.2016	21:30	Imperators	Hrádek
8. kolo	ÚT	8.11.2016	20:00	Pantery	Hrádek
9. kolo	ÚT	15.11.2016	20:00	Torpedo	hrádek
PŘIJĎTE NÁS PODPOŘIT!					
10. kolo	ČT	24.11.2016	21:30	Mosty	Hrádek
11. kolo	ČT	1.12.2016	21:30	Kozubová	Hrádek
12. kolo	ČT	8.12.2016	20:00	Hrádek	Monsters
13. kolo	ÚT	13.12.2016	21:30	Buldoci	Hrádek
14. kolo	ČT	22.12.2016	21:30	Hrádek	Nebory B
15. kolo	ČT	5.1.2016	20:00	Střítež	Hrádek
16. kolo	ÚT	10.1.2016	21:30	Hrádek	Imperators
17. kolo	ÚT	17.1.2016	21:30	Hrádek	Pantery
18. kolo	ČT	26.1.2016	21:30	Hrádek	Torpedo

Zakončení sezóny hasičů

Poslední prázdninovou sobotu patřilo tréninkové hřiště TJ Sokol Hrádek hasičskému sportu. V odpoledních hodinách si požární útok vyzkoušeli členové místních spolků a kamarádi - hasiči ze Skoczowa. Soutěž O putovní pohár starosty obce se těšila mezinárodní účasti. Večer byl zakončen ohňostrojem. Celá akce se povedla na výbornou a tímto děkuji všem zúčastněným týmům, organizátorům a sponzorům.

Pavel Benek

Střípky z akcí tenisového klubu

Druhá polovina srpna byla ve znamení turnajů. 20. 8. 2016 se konal již 6. ročník Memoriálu Jana Pezdy. Tuto tradici jsme založili před šesti lety, kdy uplynulo 10 let od tragické smrti bratra, který byl zapáleným členem tenisového klubu a úspěšným sportovcem. Myšlenka vzdát jeho osobě poctu tímto způsobem, se setkala s nadšením členů klubu, zvlášť starších kluků, kteří ho znali a do organizace Memorialu se s chutí zapojili. Celá akce je financována z příspěvků členů klubu, pozůstalé rodiny a sponzorských darů, které slouží především k nákupu cen a občerstvení pro účastníky. Tohoto turnaje se mohou účastnit pouze členové Hrádeckého klubu a děti. Letos se zúčastnilo 8 dětí, 4 ženy a 18 mužů.

VÍTĚZOVÉ KATEGORIÍ:

Kategorie děti:
1.Vojtěch Janík
2.Jan Szotkowski
3.Natalia Pyszko

Kategorie ženy:
1.Michaela Byrtusová
2.Katarzyna Pyszko
3.Klára Mitrengová
4.Eva Hofierková

Kategorie muži (čtyřhra):
1.Martin Kostelenec-Radim Pezda
2.Lubomír Mitrenga-Martin Branc
3. Petr Javorský – Rostislav Branc

Dne 26. 8. 2016 se konal dětský turnaj k ukončení prázdnin. Zúčastnilo se ho osm dětí, které mezi sebou svedly tuhé boje. Vítězem se nakonec stal Jan Szotkovski. Děti dostaly pěkné dárky a myslím, že všechny byly spokojené.

Jaroslav Pezda

Informujeme / Krátké zprávy z Obecního úřadu

Ze zastupitelstva

Přinášíme novinky oproti starým vyhláškám.

Obecně závazná vyhláška o místním poplatku za odpady s účinností od 1. 1. 2017

Obec touto vyhláškou zavádí místní poplatek za provoz systému komunálního odpadu. Sazba poplatku činí 540,- Kč a je stanovena na základě skutečných nákladů z předchozího kalendářního roku za poplatníka. Poplatek je splatný jednorázově a to nejpozději k 31. 10. příslušného kalendářního roku.

Od jeho platby jsou osvobozeni:

1. Studenti středních nebo vysokých škol, kteří jsou z důvodu vzdálenosti školy ubytováni v místě studia
2. Fyzické osoby po dobu pobytu v zařízení zdravotnické péče
3. Osoby, které v daném kalendářním roce dosáhnou věku 80 let a starší 80 let
4. Osoby žijící po dobu delší než 6 měsíců v zahraničí
5. Osoby, které pobývají a hradí poplatek za komunální odpad v jiné obci a jsou schopny platbu doložit
6. Osoby po výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody v délce trvání nejméně 3 měsíce
7. Osoby, které jsou hlášeny k trvalému pobytu na adrese sídla ohlašovny, a to Hrádek č. p. 352
8. Osoby, které se v daném kalendářním roce narodí nebo zemřou.

Nárok na úlevu od poplatků má poplatník, který musí přibližovat popelovou nádobu na místo svozu z důvodu neexistence řádné komunikace nebo neodpovídajícího technického stavu pro provoz nákladními automobily na vzdálenost větší než 100 m. Sleva se uděluje ve výši 20% z roční sazby poplatku.

Obecně závazná vyhláška o nočním klidu, která vešla v platnost od 1. 10. 2016

Předmětem této vyhlášky je stanovení výjimečných případů, kdy je doba nočního klidu vymezena dobou kratší než stanovuje zákon (dobou nočního klidu se rozumí doba od 22:00 – 6:00)

Zastupitelstvo schválilo tyto pravidelné akce, při nichž je doba nočního klidu vymezena:

a) od 2:00 – 6:00:
1. V noci z 31. prosince na 1. ledna
2. V době konání tradičních školních radovánek a festynu szkolnego v měsíci červnu
3. V době konání tradiční obecní akce Slavnosti Belka (sobota v 2. pol. srpna)
4. V době konání Denní soutěže hasičů (poslední sobota v červnu) a Noční soutěže hasičů (poslední sobota v srpnu)

b) od 24:00 – 6:00:
1. V době oslavy Dne dětí
2. V době konání tradiční obecní akce Spartakiáda spolků (sobota v 2. pol. září).

Zakoupena nová nemovitost

Zastupitelstvo obce v minulém měsíci udělalo velmi důležité rozhodnutí. Schválilo nákup domku, který přiléhal k Centru volného času. Nemovitost včetně rozlehlé zahrady a historické kamenné hospodářské budovy Obci prodal pan Hóta. O koupi se uvažovalo již před několika lety, ale nakonec zastupitelstvo návrh smetlo ze stolu. Nabídnuta cena byla příliš vysoká a i po její výrazné korekci ze strany prodávajícího zastupitelstvo trvalo na ceně dle znaleckého posudku. Obec neměla v té době pro tento objekt využití, jednalo se spíše o strategický nákup.

V letošním roce vznikla potřeba přemístit školní družinu z budovy BOALu, který by měl být zbourán kvůli stavbě tělocvičny. Uvažovalo se o několika variantách, například vybudovat družinu v podkrovních prostorách školy nebo v hospodářské budově u Centra volného času.

Při tomto uvažování a tvoření studie proveditelnosti dostala paní ředitelka nápad, rozšířit školu o prostory pana Hóty, pokud se na této variantě Obec dohodne a pan Hóta bude ochoten objekt odprodat.

Tomu nahrála skutečnost, že by se obec mohla v příštím roce ucházet o dotaci z EU na zkapacitnění školských zařízení o odborné učebny. Možná dotace pokrývá až 90% nákladů, včetně nákupu nemovitosti. Rovněž pan Hóta byl vstřícný při vyjednáváni o ceně, a tak bylo dohodnuto a schváleno, že obec zakoupí budovy i zahradu za 2,3 mil. Kč.

Rozhodnutí zastupitelstva skýtá nové možnosti rozvoje tohoto prostoru. Budovy budou propojeny, což bude přínosné pro využití v rámci volnočasových aktivit. Odborné učebny budou zaměřeny na technické a přírodovědné předměty.

Kamenná hospodářská budova z roku 1904 o ploše cca 110 m² bude sloužit jako tzv. škola lidových řemesel. Bude zde rovněž přemístěno naše vesnické muzeum. Nemalý užitek bude mít i velká zahrada, která bude scelena se zahradou CVČ. V současnosti si obec nechala zpracovat studii proveditelnosti na rekonstrukci budovy v souladu se záměrem využití včetně venkovního prostoru. Následně je třeba hbitě zpracovat projektovou dokumentaci včetně stavebního povolení a nejpozději do poloviny února příštího roku podat žádost o dotaci.

RB

K budovám patří i pozemek s pečlivě pěstěným trávníkem

Moje odpadky.cz

Milí odpad třídící i netřídící občané, řekli byste, že šlapání PET lahví a jiných obalů představuje statisícové úspory nebo naopak nešlapání obalů představuje statisícové náklady? Jak je to možné?

Je řada způsobů sběru plastu např. sběr prostřednictvím veřejných kontejnerů, sběr do soukromých popelnic přímo od domu nebo pytlový sběr. My použijeme pro jednoduchou demonstraci pytlový sběr, přičemž princip platí pro všechny typy sběrů. Náklady na nákup pytle, svoz, evidenci, aj. činí na jedno obsloužení pytle nebo nádoby o objemu 120 litrů přibližně 12 Kč (to když je svoz správně nastaven). Příspěvek od autorizované obalové společnosti činí přibližně 5 Kč za kg vytříděných plastových obalů. Další a zároveň poslední informací potřebnou pro doplnění mozaiky je kapacita pytle/nádoby. Do 120 litrové nádoby/pytle se vejde 1,2 kg nepošlapaných PET lahví nebo 3,5 kg pošlapaných PET lahví.

Hmotnost	Příjmy	Náklady	Zisk / Ztráta
1,2 kg nepošlapaných PET	1,2 * 5 = 6 Kč	12 Kč	6 – 12 = Ztráta – 6 Kč
3,5 kg pošlapaných PET	3,5 * 5 = 17,5 Kč	12 Kč	17,5 – 12 = Zisk + 5,5 Kč

Z tabulky je krásně vidět, že odpady je možné třídit se ztrátou -6 Kč na pytli/nádobě nebo se ziskem + 5,5 Kč na pytli/nádobě. Záleží jen na tom, zda se šlapou nebo nešlapou obaly, jako jsou PET lahve, krabice od mléka a jiné další obaly.

Možná si říkáte, co to je 6 Kč. Pokud ale budeme uvažovat v rámci obce, která ročně předá k recyklaci 40 tun plastů, tak už se pohybujeme v řádech statisíců a to už jsou peníze, které na zemi nenajdete. Pokud se tyto peníze musí vzít z rozpočtu obce/města nebo kvůli tomu podražit na poplatku za odpady, je to naprosto zbytečné a doslova do vzduchu vyhozené peníze.

Pokud nejste z tohoto článku moudřejší, doporučujeme shlédnout 3. díl pořadu MOJEODPADKY na Facebooku nebo na Youtube pod názvem Statisíce ve vzduchu. Přejeme příjemné sledování a spousty pošlapaných obalů.

S pozdravem Ing. Radek Staňka
pořad MOJE ODPADKY

Nový plot na hřbitově

Co se bude dít v obci do konce roku? Velmi rušno bude na hřbitově. Firma Stavofix bude provádět výměnu plotu. Stávající živý plot je už velmi špatně udržovatelný, je přerostlý a nepůsobí esteticky. Obec se rozhodla plot kolem hřbitova předělat do lepší podoby. Plot bude z tvárnic, uvnitř zalitých betonem. Výplně budou z žárově pozinkované ocelové kulatiny. Tak jako na obrázku. Přibude další vstupní branka na novém místě ve spodní části hřbitova. Celá stavební akce si vyžádá přes 700 tis. Kč z rozpočtu obce. Chceme, aby rekonstrukcí plotu bylo zkrášleno i toto důležité místo, jakým hřbitov bezesporu je.

Omlouváme se občanům, že staveniště trochu naruší pietní atmosféru při letošních dušičkách.

(RB)

Odstavná plocha pod hřbitovem ještě letos

Život nám přináší stále nové podněty ke zlepšování života v obci. Týká se i prostoru hřbitova a jeho bezprostředního okolí. Jak jsme již informovali, na hřbitově bude letos zrekonstruován plot. Pod hřbitovem se nachází podmáčený pozemek, který v letošním roce obec zakoupila od paní Ferencové. Díky změně územního plánu je možné na tomto pozemku postavit odstavnou plochu. Nejedná se o klasické parkoviště, ale o možnost umístění zvýšeného množství aut zejména během pohřbů. Plocha bude mít velikost cca 300 m2. Lokalita pod hřbitovem bude zas o něco upravenější. V příštím roce v rámci projektu Aleje života bychom zde mohli vysadit stromy našim nově narozeným občánkům.

(RB)

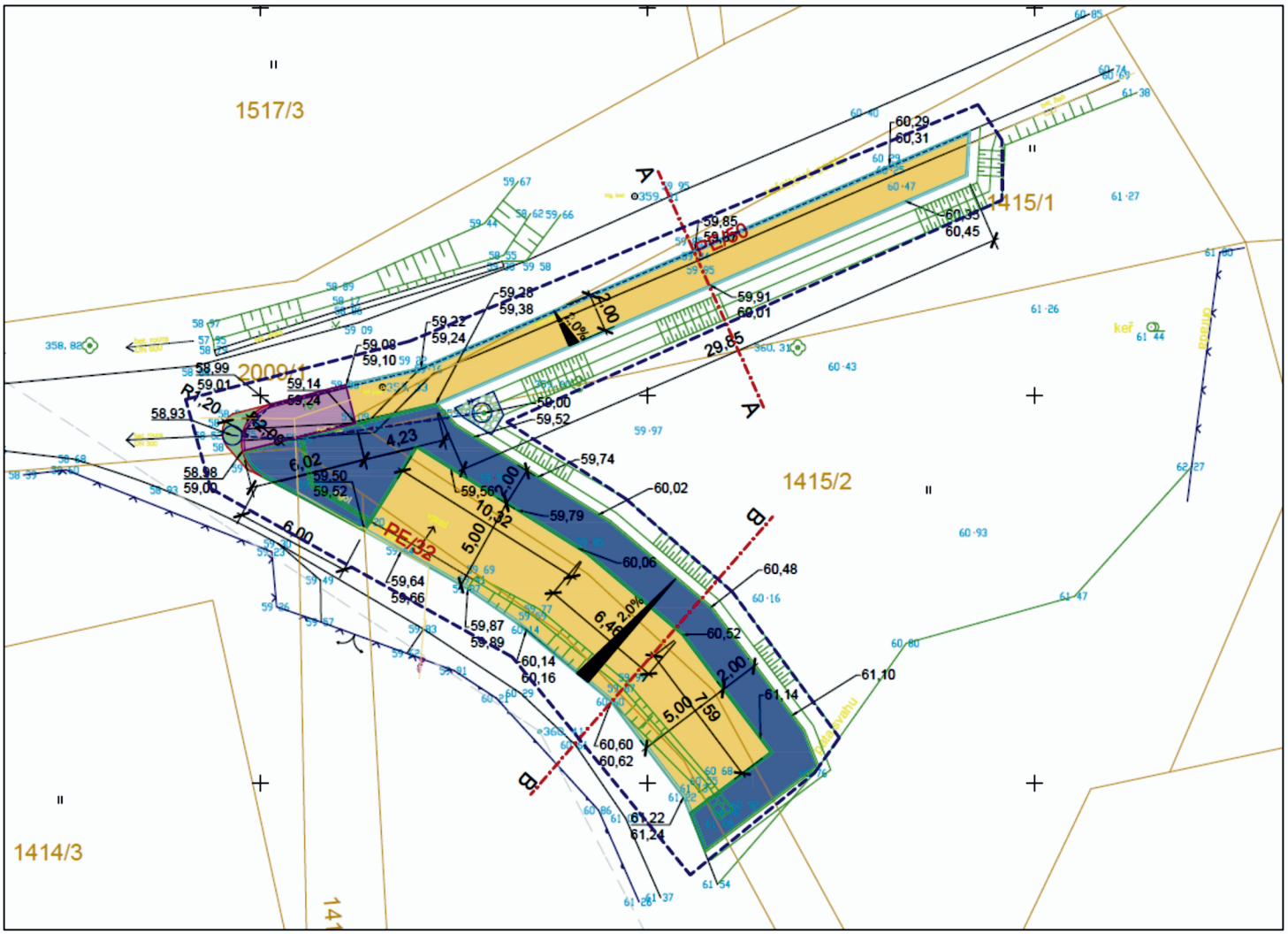

Výsledky voleb v Hrádku

Krajské volby

Volby v krajském měřítku kompletně změnily vládnoucí garnituru Kraje. S velkou převahou zvítězilo hnutí ANO 2011, které utvořilo koalici s KDU-ČSL a ODS. Do opozice vstoupila ČSSD a KSČM, které vládly v kraji 8 let.

V Hrádku byla situace odlišná. Nejlepšího výsledku dosáhla ČSSD s počtem 145 hlasů, na druhém místě skončilo hnutí STAN, které získalo 104 hlasy a na místě třetím hnutí ANO 2011 s 97 hlasy.

V dalším pořadí skončily ODS - 30 hlasů, KSČM - 25 hlasů, Dobrá volba 20 hlasů, hnutí Úsvit - 17 hlasů, koalice SPD SPO - 16 hlasů, TOP 09 a KSČ po 6 hlasech, DSS - 4 hlasy, Nezávislí - 2 hlasy. Po jednom hlasu získali: Pravý blok, Ne migraci, Moravané, Národní demokracie a Koruna česká.

Voličská účast byla o 10% vyšší než v minulých krajských volbách. K urnám letos přišlo 38,78 % voličů.

Nejvíce preferencí v Hrádku získal Mgr. Jakub Kawulok (ČSSD) - 82 hlasů, Robert Borski (STAN) - 60 hlasů a Ing. Kateřina Chybidziurová (ČSSD) - 32 hlasů

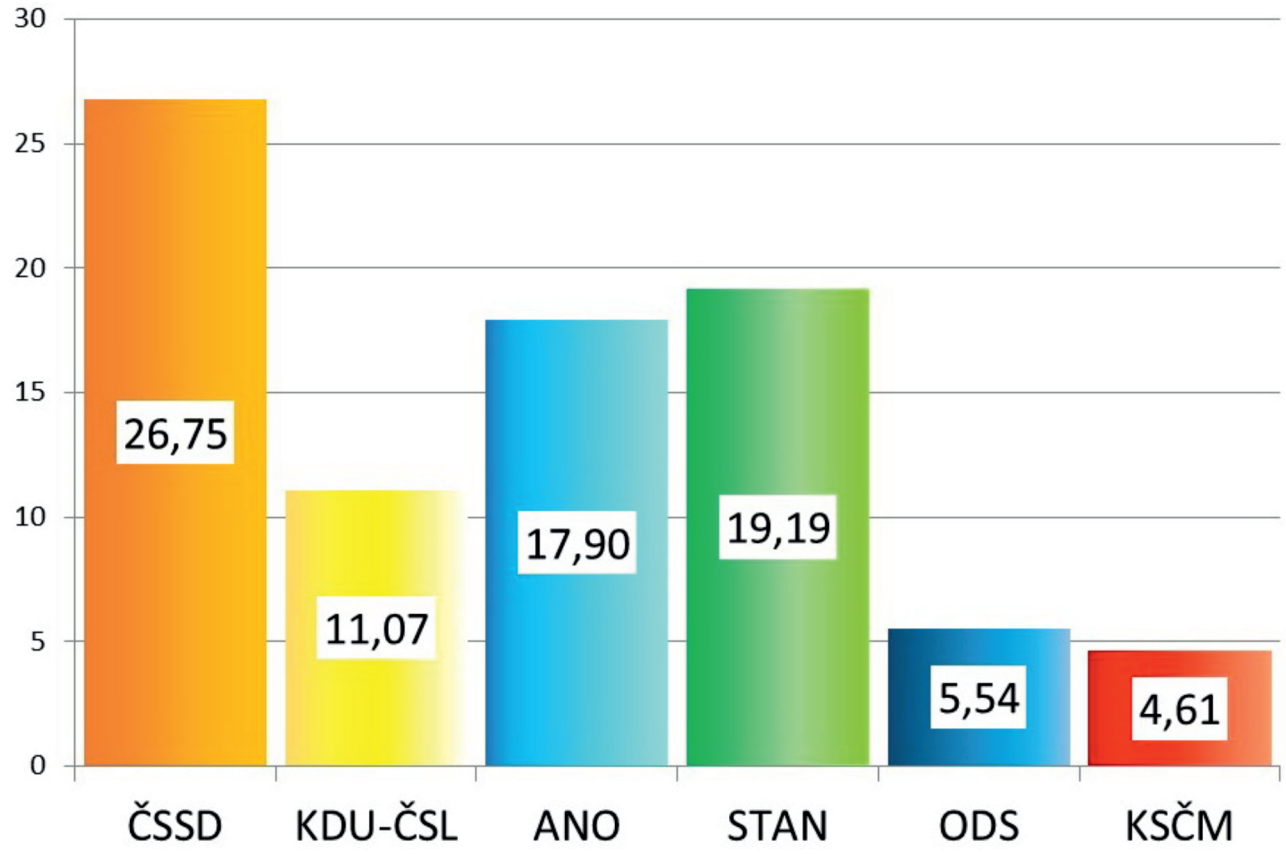

Senátní volby

1. Kolo:

Do senátu za okrsek 73 kandidovalo celkem 6 lidí, což je méně než ve dvojích předchozích volbách. Zvítězil s velkým náskokem bývalý ministr a bývalý ředitel Třineckých železáren, doc. ing. Jiří Cieńciała, CSc. s 306 hlasy (55%), na druhém místě se umístila poslankyně Mgr. Pavla Golasowská (KDU-ČSL), která získala 82 hlasů (15%). Třetí místo obsadil stávající senátor Petr Gawlas (ČSSD) se 71 hlasy (13%). V dalším pořadí: MUDr. Ivo Raszka - 66 hlasů (12%), ing. Jan Osoba (Úsvit) - 18 hlasů (3%) a ing. Gustav Pilch (KSČM) s 10 hlasy (2%).

Voličská účast patřila k těm vyšším v regionu, prvního kola se zúčastnilo 577 obyvatel Hrádku starších 18 let - tj. 38,78%.

2.Kolo:

O přízeň občanů Hrádku se utkali první dva z předchozího kola. Jiřího Cieńcialu volilo 277 Hradečanů a Pavlu Golasowskou 70. Výsledek je znázorněn graficky.

Druhého kola voleb se zúčastnilo celkem 347 voličů tj. 23,32%.

RB

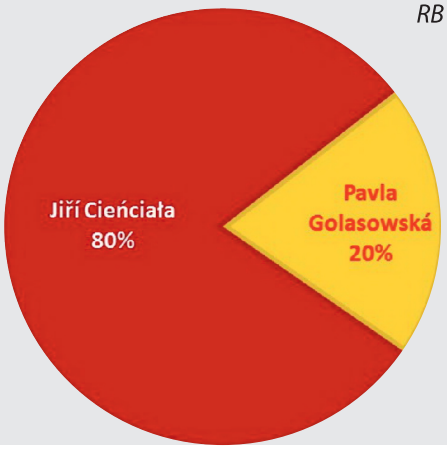

Poděkování

Chtěl bych touto cestou poděkovat starostovi obce, zastupitelům a všem, kteří se podíleli na pomoci při řešení příjezdové komunikace k domku číslo 204.

Manželé Kubikovi,
Hrádek 204

22

Diamantová svatba

Slovo diamant se z řečtiny překládá jako nepřemožitelný. Ve spojení s manželstvím je symbolem vztahu, ve kterém má své místo spokojenost, radost, láska, ale také odpuštění, tolerance a vytrvalost. Josef a Helena Lewinští své diamantové výročí oslavili v sobotu 16. 7. 2016 na obecním úřadě v Hrádku, kde se rozhodli svůj slib, že budou žít celý život v lásce a svornosti, připomenout.

Gratulujeme manželům k jejich obdivuhodnému, 60 let trvajícímu společnému příběhu, do jehož pokračování přejeme mnoho štěstí a zdraví. Kéž jste příkladem nám všem, kteří máme ještě toto krásné výročí před sebou.

Oslava se neobešla bez přípitku

Matyáš Gaszczyk

Gratulujeme Aničce, naší milé kolegyni z Obecního úřadu, které se v září narodilo nádherné miminko. Matyáškovi posíláme veršované přáníčko:

Štěstíčko v uzlíčku,
posíláme básničku,
abys šťastné bylo,
nic tě netrápilo,
rostlo jako z vody,
šlo životem bez nehody,
všechno se ti dařilo
a nádherně ti vždy bylo.

Matyáš Gaszczyk, 2.září, 54cm, 4,62kg

Novomanželé Žídkovi

Začátkem srpna měl starosta naší obce tu čest oddávat budoucí novomanžele pod širým nebem u zvoničky sv. Isidora z Madridu. Přesto, že počasí této slavnostní události moc nepřálo, na spokojenosti hostů a hlavně manželů Žídkových se to neprojevilo. Gratulujeme a přejeme mnoho hezkých chvil na společné cestě životem!

Podělili jste se s námi...

V červencovém vydání zpravodaje jsme Vás vyzvali k zasílání fotografií z léta.

Paní Vanda Tomčalová nám poslala nádherné fotografie těchto skvostů, řekli byste, že jde o kaktusy?

Kaktusy paní Vandy Tomčalové v létě nádherně rozkvetly

Paní Ria Macurová nám zaslala fotografie ze svého pobytu ve Skotsku, ze kterého se s manželem zhruba po roce vracejí zpátky do Čech sobi v Národním parku Cairngorms

Sobi v Národním parku Cairngorms

Head Lighthouse, Severovýchod

Kalendář akcí

27. 10. v 17:00 a v 18:00
1. hodina Rehabilitačního cvičení s prvky pilates v Centru volného času

5. – 6. 11. v 16:00
Nocování na faře SCEAV pro děti od 6 – 12 let
(nutno se předem přihlásit, nejpozději do 4. 11. 2016 na tel.č.: 723 793 626 nebo emailem: zdenka.adamkova@email.cz)

7. 11. v 16:00
Výroba šperků technikou dutinek v Centru volného času
(nutno se předem přihlásit na tel.č.: 601 383 111 nebo emailem: zpravodaj@obechradek.cz či osobně v Centru)

9. 11. v 16:00
Beseda s novými občany na OÚ

12. 11. v 18:00
Tłoczyni kapusty v PZKO Hrádek

15. 11.
Oslavy 90. výročí otevření České školy v Hrádku – pro rodiče dětí a žáků v tomto školním roce

16. 11. od 16:00
Oslavy 90. výročí otevření České školy v Hrádku – pro bývalé žáky, zaměstnance a další širokou veřejnost v restauraci U Burého

16. 11. v 16:00
Bilanční beseda starosty s občany v Centru volného času

27. 11. v 17:00
Adventní koncert ve Sboru církve bratrské

28. 11. v 16:00
Výroba adventních věnců v Centru volného času *(nutno se předem přihlásit na tel. č.: 601 383 111 nebo emailem: zpravodaj@obechradek.cz či osobně v Centru)*

29. 11. v 16:00
Setkání s jubilanty na OÚ

5. 12. v 17:00
Mikuláš u OÚ

9. 12. v 16:00
Zasedání zastupitelstva

Novinky v knihovně

Playground

Co se stane během těch vzácných vteřin, kdy se zastaví srdce?

Jasmin Pascalová Andersonová má hodnost poručíka švédské armády. Během mise NATO v severním Kosovu se její jednotka ocitne v boji. Jasmin ztratí dva ze svých mužů a sama je těžce zraněna. Na celou minutu a čtyřicet vteřin se jí zastaví srdce, potom je však přivedena k životu. Po probuzení mluví o své zkušenosti z klinické smrti: ocitla se v tajemném přístavním městě, jež představuje přechod mezi životem a smrtí a v němž panuje krutý a nespravedlivý systém. Jasmin je ze svých zážitků zmatená a rozrušená. Co se stalo během těch vzácných vteřin, kdy se jí zastavilo srdce? A jak se jí podařilo překonat nástrahy města a vrátit se do života?

Nikdo neví, kolik pravdy je na příbězích těch, kteří se navrátili z blízkosti smrti. Ale Jasmin nemůže riskovat. Ví, že si její syn sám neporadí a nevrátí se. Kruté přístavní město plné násilí je nebezpečné místo. A ze všeho nejnebezpečnější je hřiště…

Filipek i rodzina

Filipek, pilnie strzeżony na zamkniętym osiedlu przez ochronę, obserwowany przez administrację, dziadka i sąsiadów jak jaki przestępca, przeżywa codziennie ekscytujące przygody. Trochę dlatego, że nie umie spokojnie usiąść na czym należy, trochę dzięki Hirkowi zza płotu i reszcie chłopaków z osiedla. Ich genialne pomysły tropi kuzynka-kabel, nieznośna Weronika, która jest czujna i chętnie donosi. Zapracowani rodzice poddają Filipka nieudolnej resocjalizacji, z wysłaniem go na pielgrzymkę włącznie. Zawsze pogodny chłopiec nawet na pielgrzymce bawi się wspaniale!

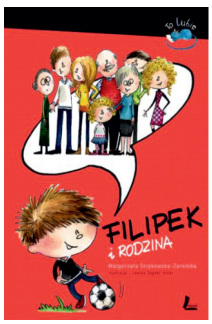

Z Filipkiem – pieszczochem losu i we-sołym ziomkiem – nie będziesz się nudzić!

Z Filipkiem co najwyżej wpadniesz na jeszcze kilka naprawdę dobrych pomysłów!

Joł!

UWAGA! Zakazuje się naśladować Filipka!

V nabídce knihovny také: …i rodzeństwo, i dziewczyna, i wakacje

Dům u jezera

Když Grace ve čtrnácti letech poprvé vchází do impozantního šlechtického sídla Riverton, netuší, že její život se v příštích několika málo letech obrátí naruby. Rozlehlý dům ukrývá záhady předchozích generací. Spletité předivo vztahů mezi panstvem a služebnictvem i napětí mezi jednotlivými členy šlechtické rodiny vytváří barvitou mozaiku osudů, které ožívají v Graceiných vzpomínkách. Její příběh, nerozlučně spjatý s životem nadané okouzlující Hannah, dědičky rivertonského panství, se odehrává na pozadí převratných bouřlivých časů po první světové válce. Jen Grace ví, jaké tajemství si její matka vzala s sebou do hrobu, jen ona byla svědkem tragédie, která se roku 1924 odehrála na břehu rivertonského jezera.

Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti

Tajemný ostrov. Opuštěný sirotčinec. Zvláštní sbírka velice podivných fotografií.

To vše čeká na odhalení v knize Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti, nezapomenutelném románu, kde děj a děsivé fotografie přináší jedinečný čtenářský zážitek. Náš příběh začíná strašnou rodinnou tragédií, která přivede šestnáctiletého Jacoba k cestě na vzdálený ostrov u břehů Walesu, kde objevuje rozpadající se trosky sirotčince slečny Peregrinové pro podivné děti. Když Jacob bloumá jeho opuštěnými ložnicemi a chodbami, ukazuje se postupně, že děti slečny Peregrinové byly víc než podivné. Byly možná nebezpečné. Možná byly na opuštěném ostrově drženy v jakési karanténě z velmi dobrých důvodů. A nějak – i když to zní jako něco nemožného – jsou možná stále naživu.

Fantasy doprovázená strašidelnými starými dobovými fotografiemi, při které běží mráz po zádech. Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti zaujme dospělé, teenagery a všechny, kdo mají rádi temná dobrodružství.

Jezdím málo, platím málo.

Martin, 52 let:
„Autem jezdím jen pro velké nákupy a o víkendech na chatu. Platil jsem povinné ručení 3 265 Kč. Za rok nenajedu více jak 5 000 kilometrů, a tak jsem nyní s revolučním pojištěním dostal 40% slevu a za další období zaplatím už jen 1 959 Kč. Ušetřím 1 306 Kč."

* Sjednáte-li si povinné ručení s pojištěním skel a najedete do 10 000 km ročně. Platí pro smlouvy sjednané do konce roku 2016.

Allianz

Miroslav Kostka
777 279 245
kontakt@miroslavkostka.cz, www.miroslavkostka.cz

SOŠ STŘEDNÍ ODBORNÁ ŠKOLA,
Frýdek-Místek, příspěvková organizace
Příspěvková organizace Moravskoslezského kraje

VAŠE ŠŤASTNÁ VOLBA VZDĚLÁNÍ

Strojírenské a auto obory
(pracoviště Lískovecká 2089)

Maturitní obory:
- MECHANIK SEŘIZOVAČ (OBSLUHA A PROGRAMOVÁNÍ CNC STROJŮ)
- PROVOZ A EKONOMIKA DOPRAVY

Učební obory:
- ZÁMEČNÍK
- OBRÁBĚČ KOVŮ
- AUTOMECHANIK
- AUTOELEKTRIKÁŘ

NABÍDKA STUDIA šk. r. 2017/18

Zemědělské a lesnické obory
(pracoviště Na Hrázi 1449)

Maturitní obor:
- AGROPODNIKÁNÍ

Učební obory:
- OPRAVÁŘ ZEMĚDĚLSKÝCH STROJŮ
- ZEMĚDĚLEC - FARMÁŘ
- ZAHRADNÍK

Nástavbové studium:
- PODNIKÁNÍ (denní studium)

Dny otevřených dveří: 9. 11. a 7. 12. 2016

Pořádáme pro veřejnost rekvalifikační kurzy a kvalifikační zkoušky.

www.sosfm.cz

STUDUJ U NÁS

SOŠ JABLUNKOV SOU

Maturitní, 4 leté obory:
23-45-M/01…….. „DOPRAVA A LOGISTIKA" Dopravní prostředky – perspektivní maturitní, průmyslový obor se zaměřením na výrobní logistiku a automobilní techniku.

Učební, 3 leté obory:
41-55-H/01…….. „OPRAVÁŘ-ŘIDIČ-MONTÉR-SVÁŘEČ" Opravář zemědělských strojů.
65-51-H/01…….. „GASTRONOMICKÉ A CATERINGOVÉ SLUŽBY" Kuchař – číšník.
23-68-H/01…….. „AUTOMECHANIK" Mechanik opravář motorových vozidel.

Učební zkrácené obory:
23-68-H/01……. „AUTOMECHANIK, ŘIDIČ PROFESIONÁL" Mechanik opravář motorových vozidel, pro uchazeče s maturitou nebo výučním listem.

- Jsme odborná škola s individuálním přístupem k žákům.
- Součástí naší školy jsou nově vybavené a modernizované učebny a dílny.

L Všem našim studentům denního studia technických oborů je umožněno získat ZDARMA řidičský průkaz skupiny „B" a podle oboru studia si studenti ZDARMA rozšiřují řidičský průkaz o skupiny C, T, E a v celkové hodnotě cca 50 000 Kč.

- Studenti oboru Opravář zemědělských strojů získají ZDARMA oprávnění ke svařování obalenou elektrodou a plamenem v celkové hodnotě cca 26000 Kč.

Srdečně zveme na den otevřených dveří:

30.11.2016 8^{00} – 15^{00} hod.

www.sos.jablunkov.cz

Baginski - hrádecký praotec

Když hledáte pramen potoka, postupujete proti proudu. Čím je potůček menší, tím obtížnější je hledání. Při pátrání po předcích je to podobné. Čím starší jablunkovské matriky, tím méně čitelné. Informací poskrovnu, před rokem 1770 neexistovala čísla popisná a období 1712-1735 je navždy ztraceno..

Pokud chcete najít návaznosti urbářů s matrikami, musíte postupovat deduktivně nebo používat vylučovací metodu. Vaše bádání usnadňuje pouze skutečnost, že Hradečanů bylo v tomto období méně a méně.

S vysokou mírou pravděpodobnosti se dá říct, že téměř všechny tradiční a dnes velmi početné hrádecké rody mají společného předka a tím je Jan Baginski, který žil v Hrádku začátkem 18. století. O tomto člověku se píše rovněž v urbáři z roku 1722. Z informací v těšínských urbářích z let 1646 a 1692 je možné vydedukovat rodové linie, které se odvozují od 13 původních osadníků z roku 1577. Jedna z těchto linií pochází od Jiřího Czudka. Pokračuje přes jeho pravděpodobného zetě, Jiřího Hažu, u jehož jména v urbáři je poznámka „dyrektor, sedlák". Další zmínka o pokračování linie je o 46 let později. V urbáři je zapsán Pavel Haža, který byl pravděpodobně tchánem Jana Baginského.

Protože tradiční místní rody jsou propojeny v osobě Jana Baginského, mohu s trochou nadsázky prohlásit, že to je náš praotec. Jeho potomci dnes tvoří přibližně polovinu hrádecké populace. Jan Baginski měl 5 dětí, z toho dva syny. Synové nebyli příliš plodní, proto jméno Baginski již v druhé generaci zaniklo. Zato dcery si vzaly mládence: Anna Jana Pilcha z Bystřice, Zuzanna Jakuba Mlynka z hrádeckého fojtského rodu, Marie Jiřího Rabina z Hrádku a Žofie dalšího Hradečana, Jakuba Gruchalu. Masívní rozrůstání rodu začalo, jak je vidět ve schématickém diagramu pod textem. V obdélnících jsou zvýrazněny dcery, vnučky, aby bylo vidět, do kterých dalších rodů se přivdaly. V diagramu nejsou uvedeni všichni příslušníci rodu, ale jen 5 generací těch, kteří měli další potomstvo. O potomcích Marie Baginské a Jiřího Rabina, kteří se již do rodokmenu nevměstnali, si povíme příště.

RB

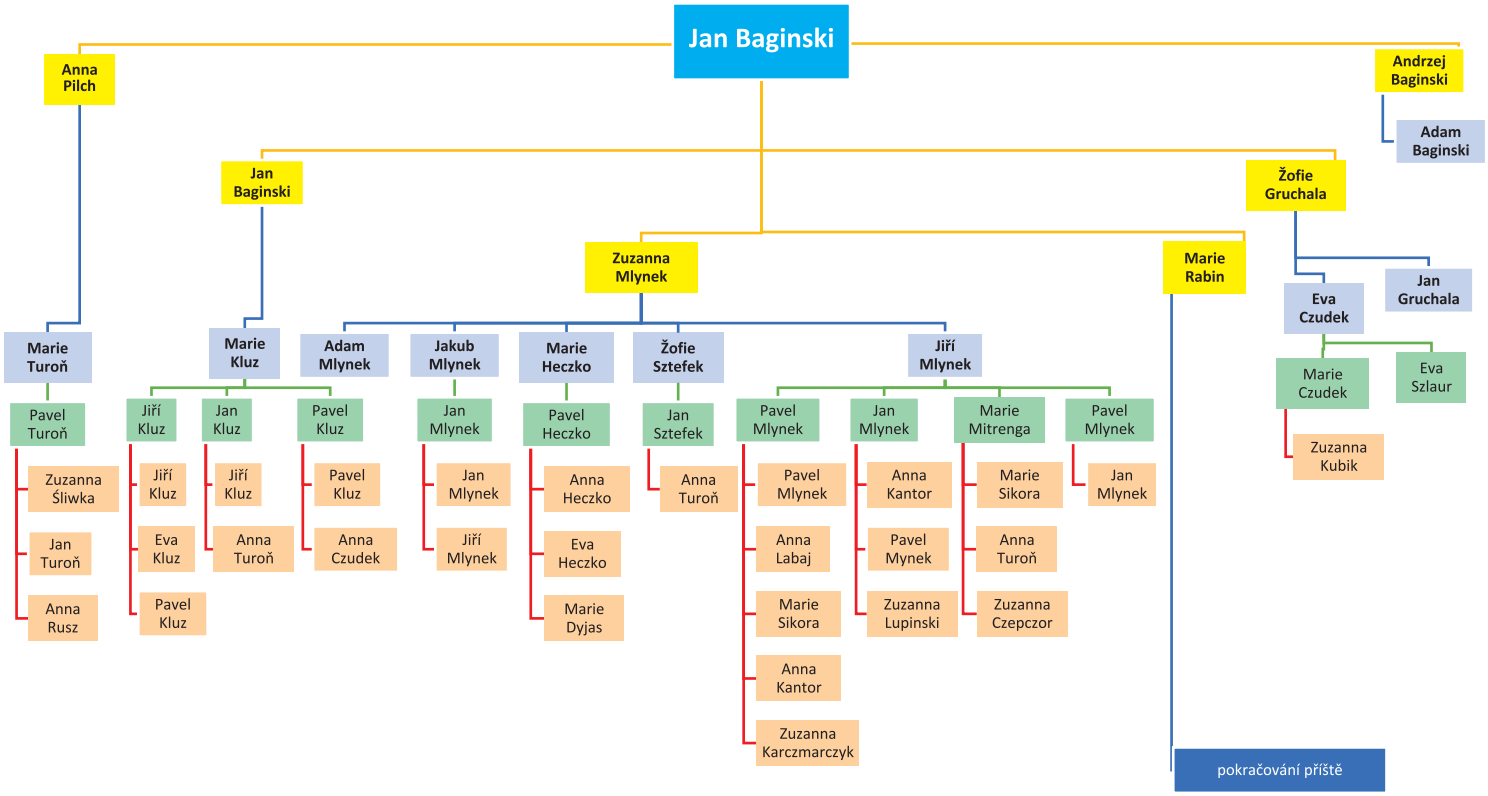

Paní Anna Chvátalová 28 let

Anna Chvátalová

Paní Anna Chvátalová, rozená Skotnická, jak ji spíše většina pamětníků vzpomene, se narodila v roce 1936 v Hrádku, v části poblíž Dědiny, do domu č. p. 20. (Tento dům, vytrvale se týčící nad Olzou, později odkoupil Jan Hawliczek, který ho prodal současným majitelům). Její maminka se v roce 1948 znovu provdala, a proto se s dcerkou Annou odstěhovala do Vratimova a později do Ostravy, Annina současného bydliště. Na svá první léta života v naší obci vzpomíná milá seniorka se zálibou ve sledování TV Šlágr a odborných pořadů a v navštěvování italských a německých oper, s udivující přesností. Paměť ji stále dobře slouží a jak by ne, vždyť zapomínání patří ke stáří a to se počítá až po stovce, jak s oblibou prohlašuje její vnuk – naposledy při přání k letošnímu srpnovému jubileu. Posuďte sami a zavzpomínejte společně s paní Chvátalovou – Skotnickou, na dobu plnou nepokojů, ale také pochopení a vzájemné pomoci.

Když Poláci získali na konci třicátých let minulého století Těšínsko, museli se někteří Češi odstěhovat např. do Lískovce nebo Místku, část českých stavení byla dokonce vypálena. Mou rodinu nechali na pokoji, protože dědeček byl rodilý Polák. Granáty ale „lítaly" všude kolem. Maminka mě tehdy jako dvouletou ze strachu chytla a zanesla do

malé dřevěnky, kde mě ukryla.

Mezi dětmi i dospělými jsme si říkali podle toho, kde jsme bydleli – např. ženám bydlícím za Olzou, směrem od mostu, se říkalo „zaovčanky"(ve volném překladu ty, co bydlely za vodou/lávkou). Ženám z opačného břehu Olzy, včetně mě, se zase říkalo „skalanky" – od skal lemujících Olzu z levé strany. Při návštěvě Hrádku před několika lety jsem byla udivena.„To už nepoznávám, to už není Hrádek!" – pomyslela jsem si při pohledu na rozkvetlý parčík v Centru obce, upravené cesty, které vystřídaly udusané chodníčky, moderní domy místo rozsáhlých políček. Přestože už dnes Hrádek není tím Hrádkem, ve kterém jsem vyrůstala, zjistila jsem, že některé názvy části obcí se ještě stále používají.

Vzpomínám si, že u staré lávky „na Přejaždí" na druhé straně Olzy, v mírném kopečku, kdysi stála škola. Z našeho domu na ni byl výhled, ale já už jsem ji, co by žačka, nezažila. Byla to chalupa, kterou později koupil pan Turoň. Protože jsem vyrůstala tzv. „za Deutschlandu", kdy Poláky u moci vystřídali Němci, svůj vzdělávací proces jsem odstartovala v německé školce a později škole, jejíž ředitelem byl tehdy pan Otto Heinshke, který musel později narukovat. Vzpomínám, jak jsme ho tehdy s celou školou odprovázeli na frontu a loučili se s ním písní, při které mu i slza ukápla. Jako by tehdy tušil, že je to naposled, co nás vidí.

Ti, co žili za Deutschlandu, byli zařeni do národnostních kategorií, dostali tzv. volkslisty. Jedničku měli jen rodilí Němci, ti u nás skoro nebyli (jen zmiňovaný Heinshke), dvojkou byli označováni lidé hlásící se k německé příslušnosti, 3 měli tzv. Slezané (do této skupiny patřila většina obyvatel), 4 měli Češi a 5 všichni hlásící se k polské národnosti. Zajímavostí je, že tento systém volkslistů nebyl nikdy zrušen, proto ti, kteří se hlásili k německy mluvícímu obyvatelstvu, mají dodnes možnost uplatnit právo na německé občanství a zároveň si ponechat i to české.

Vojáci byli běžnou součástí života zasaženého válkou. Na „zaploču" nebyly kdysi domy, byla tam jen pole. Němci dostali tip, že by tam mohla být nafta. Ve snaze nalézt cenněnou surovinu tam vozili válečné zajatce, kteří tam kopali. Nazývali jsme je „gefangeři".

Když jsme s o rok starší kamarádkou Mílou Lubojackou, tehdejší sousedkou, viděly, v jak hrozných podmínkách pracují a zjistily, že mají strašný hlad, chtěly jsme pomoci. Když jsme mohly, namazaly jsme chleba sádlem a podávaly jim ho tam, jakmile strážící hlídka prošla. Oni časem už vždy čekali u plotu a natahovali ruce. Jednou jsem byla přistižena, ale vzhledem k tomu, že jsem perfektně uměla německy – školku i školu jsem absolvovala v němčině, jak popisuji výše, tak v okamžiku, kdy mě německý voják chytil pod krk, zvedl a pohrozil oběšením, jsem pohotově zareagovala, že mně asi neoběsí, protože jsem Němka a můj strýček je „oberleitnant". Díky Bohu se ten Němec zasmál, pohrozil, že příště se to už nesmí opakovat a dal mi pokoj. Mohlo mi být kolem sedmi, osmi let a zpětně vnímám, že jsem měla více štěstí než rozumu.

Když němečtí vojáci procházeli z fronty, vždy se ubytovávali u místních. Byla povinnost mít připravenou slámu pro nocležníky. Jako děti jsme se velmi těšily, až přijdou. Byla to ale hrůza mít v malé místnosti, sloužící pro celou rodinu, ještě 4 – 5 vojáků různých národností – Italů, Němců a dalších. Nemám na ně však špatných vzpomínek. Pokud se den dva zdrželi, vozili nás, děti, na koních, které chodívali mýt do Olzy. A to jsme pak měli zaracha. Když se někteří opakovaně vraceli za nějaký čas z fronty, ptali jsme se: „Kde je ten, kde je ten…" Někdy řekli, že padl, někdy, že je nemocen. Většinou nás chtěli ušetřit od hrozných příběhů se smutným koncem.

Vzpomínky z dětství mám spojené s chudými poměry, ale taky spoustou legrace a vtipných příhod. Chudobní jsme tehdy byli všichni. Některé rodiny musely dokonce jídlo před dětmi zamykat, aby vyžily. Malé světničky byly skromně zařízené. Postele často tvořily obyčejné desky stlučené k sobě a vystlané slámou. Práce byla na denním pořádku. Babka kolikrát navařila na tři dny, nechala mně doma samotnou a utíkala na pole. Když jsem se vzbudila, dala jsem si jídlo a když už to po čase bylo kyselejší a já to nechtěla, najedla jsem se švestek nebo malin ze zahrady. Často se vařívala vodžianka – polévka, do které se nakrájela různá zelenina. Dala by se přirovnat k takovému méně výživnějšímu eintopfu (zelenina, brambory). Jedly se i mojíčky (pampelišky). Když byla chuť na sladké, rozmočili jsme pár kapkami vody kostku cukru a potíraly si jí krajíc chleba. Specialitou babičky byl „kapušniok (zelňok)" koláč z kynutého těsta se zelnou náplní a bramborové placky, které mám v oblibě dodnes.

Polští zajatci – „gefangeři", byli za Německa ubytováváni v Polské škole. Já jsem se dozvěděla, že moje mamka a sestra od Josefa Dronga jim chodili nějakým způsobem pomáhat. Jako malé dítě, zcela nechápající souvislosti, jsem se o tom zmínila německé učitelce. Mohlo dojít ke katastrofě, naštěstí učitelka byla natolik „lidská", že mamku mezi čtyřma očima upozornila, aby přede mnou příště nic neprozrazovala. Tehdy jsem dostala obrovský výprask.

Když se lidé doslechli, že se blíží osvobození, ženy od 14 let výše dostaly obrovský strach. Šířilo se totiž, že když budou ruští vojáci procházet, budou znásilňovat ženy. Tehdy si ženy ze sousedních domů udělaly z našeho sklepení úkryt. My jako děti jsme pospíchaly k cestě, kde průvod vojáků procházel. Jako první šli ubozí vychrtlí koně, za doprovodu unavených vojáků se sklopenými hlavami, kteří na nich pospávali. Šli dnem i nocí. Nikdo neměl sebemenší zájem ani sílu přepadávat. K této slavnostní události nám mamka Míly Lubojacké ušila speciální české vlaječky. Když jsme s Mílou viděly tanky s českým znakem, křičely jsme „Nazdar!", jak nás učili, protože předtím jsme mluvily jen německy. Vojáci byli velmi vděční a vyrobené vlaječky se jim natolik líbily, že jsme jim je musely podarovat. Po osvobození jsme měli od podzimu školu českou.

Po válce byla strašná bída, strašný hlad, mnohem větší než předtím. Mamka, s nejmladším Pavlem Kohutkem, chodila po horách žebrat. Když se napeklo pár chlebů, lidi se o ně prali. Občas jsme dostali kus žvance od sedláků.

Po tom, co jsme se s maminkou přestěhovaly do Vratimova, jsem za babičkou téměř každý týden jezdívala a pomáhala jí s nošením vody ze studny a dalšími pracemi. V novém bydlišti jsem zpočátku měla s jazykem velké nepříjemnosti. Nesměla hovořit v němčině, i když jsem jí byla odmala vyučována, ani „ponaszymu". Spolužačky „měšťanky" se mi smály, protože jsem tam svým vzhledem – dvěma zapletenými copy, ani svým nářečím, nezapadala. Nejraději bych tehdy, v roce 1948, v Hrádku zůstala, ale maminka nedovolila, že bych babičku zlobila. Byla jsem totiž takový lumpík a ve spojení s Mílou Lubojackou jsme tvořily „známou firmu". Kontakty s Hrádkem jsem přerušila, když se babička přestěhovala do domova důchodců v Komorní Lhotce, kde prožila poslední půl rok svého života. Vzpomínky z 12 let prožitého v Hrádku jsou však nesmazatelné. Dodnes jsem v kontaktu s některými obyvateli a hrádecké podatelně a našemu zpravodaji jsem vděčná za zveřejňování nejrůznějších informací, včetně polských článků, díky kterým si oživuji své znalosti polštiny a získávám aktuální informace o dění v této nádherné dědince.

Děkuji paní Chvátalové-Skotnické za poutavé vypravování.

MaŠ

S paní Janiczkovou, bývalou sousedkou, po letech

Příroda Hrádku III.
Denní motýli

Příroda Hrádku je nádherná svou rozmanitostí. Při procházkách lesními pěšinami, kolem luk posetých voňavými květinami, v zahradách a na rozmanitých slunných místech lze pozorovat barevně velmi výraznou skupinu organismů – denní motýly. Na našem území se vyskytuje celkem 2700 druhů, z toho téměř 200 z nich řadíme mezi motýly s denní aktivitou. Faktem je, že řada druhů se stává stále vzácnějšími vlivem úbytku vhodných míst, které potřebují ke svému poměrně složitému vývoji. Jak většina z nás ví, motýli existují ve 4 vývojových stádiích: vajíčko, housenka, kukla a dospělec. Housenky jsou často vázané na jeden rostlinný druh. Pojďme se nyní podívat na ty nejcharakterističtější, které můžeme spatřit v naší obci.

RB

Fotografie: internet (wikipedie)

Nejtypičtější a nejznámější motýl. V Hrádku hojně se vyskytující na květinách, zejména u potoků, v zahradách. Tmavě zbarvené housenky žijí na kopřivách a dalších rostlinách.

Obývá zejména lesy listnaté nebo smíšené. Nejčastěji okraje lesa a mýtiny. Živí se sladkou tekutinou z listů stromů. Vajíčka klade na lesní traviny. V Hrádku je běžný v lese Girov.

Nepřehlédnutelný motýl, kterého můžeme často vidět v zahradách a sadech jak saje šťávu z přezrálého ovoce. Většinou k nám přilétá z jihu. Občas u nás přezimuje v kůlnách nebo sklepech.

Nejznámější posel jara. Patří k běláskům. Všeobecně rozšířený na nejrůznějších stanovištích, hlavně v pahorkatinách. Poznáme ho podle třepotavého letu. Přezimuje jako dospělý motýl.

Známý druh, jehož housenky se vyvíjejí na kopřivách. V Hrádku ho vidíme prakticky všude, nejčastěji ze všech motýlů. Motýl přečká zimu např. ve sklepech a na jaře vylétá jako jeden z prvních.

Vzácného motýla je možné vidět jen na několika lokalitách v Pobeskydí. Jinde vymizel. Byl odchycen na louce Machočonka nad Rohovcem. Vyhledává fialově a žlutě kvetoucí rostliny.

Nejtypičtější a nejznámější motýl. V Hrádku hojně se vyskytující na květinách, zejména u potoků, v zahradách. Tmavě zbarvené housenky žijí na kopřivách a dalších rostlinách.

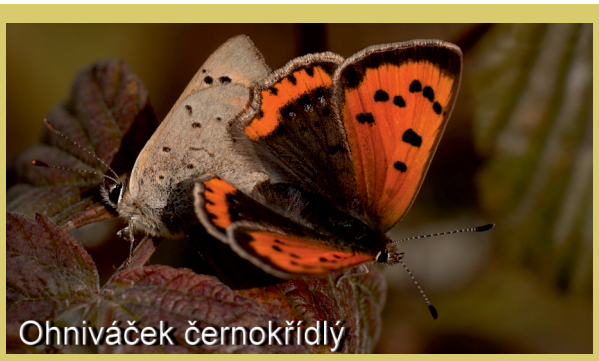

Hojný druh. Najdeme ho na mnoha různých místech. Kolem polních cest, na pastvinách. V Hrádku například nad osadou U Niščora. Housenky žijí zejména na šťovících.

Zajímavý tím, že samci mají na křídle velkou oranžovou skvrnu. Brzy z jara polétává na otevřených březích Olzy. Není považován za škůdce. Dospělec žije nejdéle 6 týdnů.

Tento elegantní velký motýl byl v době před 20 lety ohrožený. Jeho domovem jsou pole, louky, zahrady. Občas poletuje i v obecním parčíku. Housenky žijí hlavně na mrkvovitých rostlinách.

Jeho areál je spíše na Moravě, v Čechách prakticky vymizel. Ohrožený druh. Žije na výslunných pastvinách, náspech, v Hrádku objeven na tzv. Bystřičanově louce.

Má rád vlhké louky i rašeliniště. V Hrádku ho můžete vidět v údolí potoka Rohovec. Hostitelské rostliny: hl. jitrocel, pampeliška a šťovík. Housenka je velmi chlupatá, pro ptáky nejedlá.

Běžně se vyskytuje na osluněných loukách a paloucích, od května do srpna. Živí se nektarem pcháčů a bodláků. Chlupaté housenky požírají trávy. Častý je např. na louce Chodurka.

Obývá louky s křovinami, lesní paseky, ale také železniční náspy. V Hrádku například louky pod Cieslarem na Grúni. Většina jedinců se zdržuje po celý život na jednom místě.

Slovník ponaszymu

Sbírka výrazů „ponaszymu“ se rozrůstá. Slovník, který jsme s dovolením autora, Jana Kluse, hudebníka skupiny Blaf, začali přetiskovat do našeho časopisu, je, dle reakcí vás čtenářů, velmi dobrý počin. Někteří z vás nám již posílají slova, která se ve slovníku nevyskytovala a pomáhají nám rozšiřovat slovní zásobu našeho dialektu. Tento společný dorozumívající jazyk je úžasným fenoménem, který na Jablunkovsku používá velmi mnoho lidí. Je to jedinečné kulturní dědictví našich předků, proto je velmi žádoucí nářečí chránit před postupným zánikem či nepřirozeným rozřeďováním.

Od počátku publikování v Hrádeckých novinách bylo doplněno více než 100 slov „ponaszymu“. Takže již obsahuje téměř 3300 unikátních výrazů. Mnoho z nich se již používá jenom ojediněle. Vždy, když se do slovníku začtu, připomene mi to dětství.

Podle užívaných slov a zabarvení vnímavý člověk dokázal rozlišit „Nowsiana od Gródczana“. Odborníci na problematiku dokonce publikovali, že jedna z hranic, které vymezují podmnožiny místního dialektu, vede právě mezi Návsím a Hrádkem.

Žádáme vás, milí čtenáři, pokud zjistíte některá další slova ponaszymu, která slovník neobsahuje, a byli byste ochotni se s nimi podělit, poznamenejte je, prosím, do poznámek a předejte nám ke zveřejnění v tzv. doplňcích.

D

dziko świnia - divoké prase
dziół - díl, předěl
dziónsło - dáseň
dzisio - dnes
dziub - ústa
dziubać - klovat, píchat
dziubok - zobák
dziura - díra
dziurawiec - třezalka tečkovaná
dziurawy - děravý
dziurdzioch - podivín
dziw - podivuhodnost, div
dziwać sie - koukat se
dziwolóng - podivín, divná věc
dziyndzioł - datel
dziynkować - děkovat
dziyrgas - nevkusně oblečený člověk
dziyrgnyć - zadrhnout, oběsit
dziyrżeć - držet
dziywczacko - dívka
dziywczyn - dívenka
dziywka - panna
dzura - díra
dzwón - zvon
dzwónek - zvonek
dźwigać - zvedat
dźwinczeć - zvonit, pískat (v uších)

E

echo - ozvěna
echt - pravý
elegancki - elegantní
eletryka - elektřina
erda - uzemnění
ero - letadlo
escajg - jídelní příbor
eszcze - ještě

F

fabryka - továrna
faflok - placatatá láhev, polní láhev
fajercojg - zapalovač
fajerdepo - hasičská zbrojnice
fajerman - požárník, hasič
fajerwerk - ohňostroj
fajka - fajfka
fajniacki - hodně dobrý
fajnšmeker - labužník
fajny - chutný
fajrónt - konec (nejčastěji směny)
fajsel - těžké kladivo
fana - vlajka, nádoba na tekutý kov
fandla - zednická naběračka
fangle - fáborky, třásně
faniorz - hutní operátor
fantazyja - fantazie
farać - fárat, jít do hloubky
farorz - farář
fasnyć - prohrát
fastrygować - přišívat
fasung - objímka žárovky
faszyrka - karbenátek
faterland - vlast
fausziwy - falešný
faza - fáze
fazolónka - fazolová polévka
fecić - páchnout
federkusz - pírko na klobouku
fedra - pružina
fedrować - pružit
feler - chyba
felerny - pokažený
ferbant - fixační obinadlo
fercynk - pozinkovaný plech
ferecina - uschlé kapradí, podestýlka
ferflaszka - polní láhev
ferker - velký provoz, výhybkář
ferklajdunk - obložení zárubní
ferlingerunk - prodlužovací kabel
fermyntaczka - kvasný uzávěr
fernajz - fermež
fertig - konec
feryje - prázdniny
fest - hodně
festyn - letní slavnost, festiválek
fet - mejdan
fetki - špinavé ponožky
ficek - těsný nepadnoucí oděv
fichtel - malý motocykl
ficować - látat, zašívat
fiedrować - kopat uhlí
fifka - sklenička
fifrać - čmárat, patlat
figle - triky
fikany - vychytralý
fikslować - podvádět
filcka - veš muňka
filfedra - plnicí péro
filować - plnit
financ - celník
financ koza - nadávka
fiołek - fialka
fiszkus - vykuk
fisztuch - ubrus
firangi - záclony
flagnyć - udeřit
flahajz - pasová ocel
flajszmaszynka - mlýnek na maso
flancek - sazenička
flaszeczka - láhvička
flausz - druh tkaniny
fligel - okenní rám
flinta - puška
flobert - doma vyrobená puška
flojster - náplast
fofer - spěch, shon
fogiel - poskok
folga - směrem dolů
folwark - zemědělská usedlost
forcymra - předsíň
forhaltnyć - zajistit protipohybem
forlyfla - naběračka
forot - zásoba
forskać - prskat
forszt - fošna
fortuch - zástěra
forychtung - pomůcka
fónfrać - hudrat
fórt - pořád, stále
fraj - volno
frajhant - jízda na kole bez držení
frajter - poštěváček
frajwiliger - dobrovolník
frelka - dívka, slečna
frónknyć - hodit
Frydeczok - občan okresu F-M
frygać - jíst s chutí
fryzura - účes
fryzyjer - holič, kadeřník
fuczeć - vát, funět

fujać - sněžit
fujara - hud.dechový nástroj, penis
fujawica - chumelenice
fukać - foukat
fukar, fukacz - oddělovač plev
fulać - blábolit
fultać - babrat (v něčem)
fuła - potravina z mouky
funebrak - pohřební vůz
funt - libra
fura - náklad (v dopravě)
furmanka - doprava
furmón - forman
fus - vous
fusabsztrajcher - rohožka
fusekle - ponožky
fusak - pytel pro mimina
fusaty - vousatý
fusy - vousy
fuszer - špatný řemeslník
fuszka - melouch
futersak - pytel na krmení pro koně
futra - dveřní zárubně
futrować - krmit
fuzbal - fotbal
fyrtać - míchat
fyrtula - kvrdlačka

G

gacie - podvlíkačky
gać - splav
gad - had
gagocz - obecně krk
gajdaty - vytahaný (oděv)
gajdować - neodborně manipulovat
gajdy - dudy
gajger - kalový čistič
galan - snoubenec
galanić sie - chodit spolu, randit
galanka - snoubenka
galaty - kalhoty
galop - cval
galopym - rychle
galosze - gumáky
gałónzka - větvička
gałuchi - halucinace
gałuchować - mít halucinace, vidiny
gałuszka - haluška
gałynź - větev
gamłać - dlouho jíst
ganc - úplně
ganc ajnfach - padnoucí (oděv)
ganc mortwy - na pokraji sil
ganc na cypa - úplně k ničemu
ganić - zesměšňovat, shazovat
gańba - hanba
garažówka - (ne)kvalitní chlast
garb - hrb
garbaty - hrbatý
garbownia - nádoba na vápno
gardelnie - prvoplánově
garniec - hrnec
gasić - hasit
gastarbajter - pracující v zahraničí
gatłać - plýtvat
gaugan - lumpík
gawynda - vyprávění
gawyndziorz - lidový vypravěč
gaz - plyn
gazda - hospodář
gazeta - noviny
gaziok - plynový sporák
gaździno - hospodyně
gdokać - kdákat
gebis - zubní protéza
gelandra - schodišťové zábradlí
geldtaszka - peněženka
genau - akorát
gepel - hnací kolo poháněné koňmi
gerista - lešení
gerować - nahnívat, kazit se
gewicht - závaží, hmotnost
gibas - dospělý,silný mladík
gibczok - mladík
gibel - vikýř
gibki - obratný, rychlý
gichnyć - chrstnout vodu, ostříkat
giczale - končetiny
gimpel - gympl
gisernia - slévárna
giserniok - slévárenský písek
giskandla - konev
giszeć - téct
gitara - kytara
gitrówka - druh cihly
giymżić - hemžit
giyntki - pružný, ohebný
gizd - mladík
glaca - pleš
glajcha - horizontála
glajza - kolejnice
glajzy - koleje
glanc - lesk
glancować - leštit
glejciok - hladký zednický hoblík
glejta - glazura
glina - hlína, zemina
glinianny - hliněný
glista - žížala
globin - krém na boty
glón - bahno
gładki - hladký
głodny - hladový
głomb - hlupák
głos - hlas
głosić - hlásit
głoska - hláska
głoskać - hladit
głośny - hlasitý
głowa - hlava
głowocz - malá říční rybka
głód - hlad
głómbiczek - košťál ze zelí
głównie - hlavně
głyga - hlíza, boule
głymbi - hlouběji
głymbka - hloubka
głymboki - hluboký
gmina - obecní úřad
gmyrno - rušno
gnać - hnát
gnić - hnít
gnida - vší vajíčko
gniewacz sie - zlobit se
gnieździć - hnízdit
gniozdo - hnízdo
gnojić - hnojit
gnojówka - močůvka
gnotek - špalek
gnój - hnůj
gnyć sie - hnout se
godać - hádat
godnie - hodně
godzić sie - hodit se
godzina - hodina
godziniorz - hodinář
godzinki - hodinky
goguś - blbeček
gojca - remízek, hájek
gojić sie - hojit se
gojny - hajný
golić - holit
golyni - holení
gołómb - holub
gołymbnik - holubník
gor - obzvlášť
goralia - horská krajina, oblast
gornek - hrnek
gorol - horal
gorski - hořký
gorść - hrst
gorzeć, gore - hořet, hoří
gorzołczanny - slabý
gorzołka - alkohol
gospoda - hospoda
gospodarka - hospodářství
gospodzki - hospodský
gościna - hostina
gotować - chystat, připravovat
gotowe - hotovo
gowiydź - havěť
gón - hon
gónić - běhat
gónsior - houser
gónsiynica - housenka
gónt - stará horalská míra
gónżewka - kroužek na klíče
góra - půda
gra - hra
grabić - hrabat
grabie - hrábě
grać - hrát
gramlawy - nešikový
granbana - jeřábová dráha
granfira - jeřábník
granica - hranice
granik - jeřáb
grapa - prudký svah
grejcary - peníze

František Mucha - pohled z vlastního domu